

**Ilomantsin Möhkön ruukin Vanhan masuunin
arkeologiset tutkimukset vuonna 2005**

V.-P. Suhonen

Museovirasto/RHO

TIIVISTELMÄ.....	4
1. JOHDANTO	5
2. YMPÄRISTÖ	6
3. HISTORIALLINEN TAUSTA	6
4. TUTKIMUSMENETELMÄT	8
5. KAIVAUSHAVAINNOT.....	10
5.1. RAASTUVAN SISÄPUOLEN ETELÄOSA	10
<i>Masuunin kaakkoiskulma/anturakuoppa C6</i>	10
<i>Masuunin lounaiskulma/anturakuoppa B6</i>	11
<i>Raastuvan sisäpuolen eteläosa/anturakuoppa C7</i>	13
5.2. RAASTUVAN PERUSTUKSEN ETELÄPUOLI	16
<i>Kivijalka I/anturakuoppa B8</i>	17
<i>Kivijalka II/anturakuoppa C8</i>	17
<i>Putkikanavat I-II/anturakuoppa C8</i>	18
5.3. RAASTUVAN PERUSTUKSEN ITÄPUOLI/ANTURAKUOPPA D7	21
5.4. RAASTUVAN PERUSTUKSEN LÄNSIPUOLI/ANTURAKUOPPA A7	22
5.5. RAASTUVAN PERUSTUKSEN POHJOISPUOLI	23
<i>Koilliskulma</i>	23
<i>Luoteiskulma/anturakuoppa B1</i>	25
6. SYKSYN 2005 KENTTÄTYÖT	26
7. LOPUKSI.....	27
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS.....	28

Liitteet

- Liite 1:** Peruskarttaote.
- Liite 2:** Yleiskartta, kaivausalueet ja mittaukset, 1:500.
- Liite 3:** Yleiskartta, kaivausalueiden rakenteet, 1:250.
- Liite 4:** Diakuvaluettelo.
- Liite 5:** Mustavalkokuvaluettelo.
- Liite 6:** Kaivauskartat.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kunta:	Ilomantsi
Kylä:	Möhkö
Muinaisjäännöstyyppi:	Teollisuuskohteet
Tyypin tarkenne:	Ruukki
Ajoitus:	1849-1920-luku
Peruskartta:	4243 09
Koordinaatit:	Kaivausalueen keskipiste: pkoo=6949147; ikoo=4566268
Tutkimuksen laatu:	Ilomantsin Möhkön ruukin Vanhan masuunin suojakatoksen perustusten paikkojen arkeologinen tutkimus
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, rakennushistorian osasto (MV/RHO)
Kaivauksenjohtaja:	V.-P. Suhonen
Kenttätöaika:	9.5.-28.5 & 3.10.-7.10.2005
Tutkitun alueen laajuus:	n. 80 m ²
Rahoittaja:	Pohjois-Karjalan TE-keskus (30000 €)
Diapositiivit:	MV/RHO 125556: 1-96
Mustavalkonegatiivit:	MV/RHO 125557: 1-134
Alkuperäinen raportti:	Museovirasto, rakennushistorian osaston arkisto (MV/RHO:A)
Kopiot (5 kpl):	Kari Gröndahl, Museovirasto, rakennushistorian osasto; Pohjois-Karjalan museo; Möhkön ruukkimuseo; Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy; Insinööritoimisto Juhani Väisänen Ky.

Tiivistelmä

Museoviraston rakennushistorian osasto suoritti 9.5.–28.5.2005 Möhkön ruukin Vanhan masuunin suojakatoksen perustusten paikkojen arkeologisen tutkimuksen. Vanhan masuunin raastuvan eteläpuolelta paljastui kaksi etelään suuntautunutta kivijalkaa ja putkikanavaa. Raastuvan sisältä etelästä tulivat esille kivijalka, kivi-/tiililattia, putkikanava ja pohjakaavaltaan L:n muotoinen tiiliseinä. Vanhan masuunin lounaiskulmassa oli pohjois-eteläsuuntainen tiiliseinä, josta haarautui lounaaseen sekä tiiliseinä että rautaputki. Tiiliseinän edustalla lännessä oli lounais-koillisuuntainen putkikanava. Raastuvan perustuksesta kohtisuoraan poispäin lähteviä kivijalkoja havaittiin idässä, pohjoisessa ja lännessä.

Möhkön ruukin Vanhan masuunin arkeologisia tutkimuksia jatkettiin uudelleen jo 3.10.–7.10.2005. Suojakatoksen ulkopuolelle jääneet keväällä 2005 paljastetut tiili – ja kivirakenteet peitettiin talven ajaksi. Samalla siistittiin jonkin verran suojakatoksen sisäpuolella esillä olevia raastuvan ja masuunin rakenteita.

Kuva 1: Salaojaputken paikat masuunin raastuvan pohjoispuolella.

1. Johdanto

Museoviraston rakennushistorian osasto suoritti 9.5.–28.5.2005 Iломantsin Möhkön ruukin Vanhan masuunin uuden suojakatoksen perustusten paikkojen arkeologisen tutkimuksen. Kenttätöiden rahoitus (30000 €) saatiin Pohjois-Karjalan TE-keskukselta. Tutkimuksia johti V.-P. Suhonen. Apulaistutkijana oli Andreas Koivisto. Tutkimusapulaisena toimi Riina Mäki. Kaivajiksi oli palkattu paikkakuntalaiset Jukka Lautanen ja Teuvo Piipponen.

Möhkön ruukin Vanhan masuunin arkeologisia tutkimuksia jatkettiin uudelleen jo 3.10.–7.10.2005. Suojakatoksen ulkopuolelle jääneet keväällä 2005 paljastetut tiili – ja kivirakenteet peitettiin talven ajaksi. Samalla siistittiin jonkin verran suojakatoksen sisäpuolella esillä olevia raastuvan ja masuunin rakenteita. Kenttätöitä johti V.-P. Suhonen. Apulaistutkijana toimi Andreas Koivisto. Kaivajiksi oli palkattu paikkakuntalaiset Heikki Eronen ja Jukka Lautanen.

Kuva 2: Möhkön ruukki vuonna 2004 ennen arkeologisten kaivausten aloittamista.

2. Ympäristö

Möhkön ruukin Vanha masuuni sijaitsee Koitajoen pohjoispuolisella rantaterassilla. Vanhan masuunin ympäristöä on raivattu viime vuosien aikana useasti, ja se on nykyään kasvillisuudeltaan avoin ja puistomainen. Etelässä Koitajoen ja Vanhan masuunin välissä olevan kanavan rannoilla näkyvät sahan ja myllyn kivijalat.

Vanha masuuni rajautuu idästä ja pohjoisesta ruukkimuseon pihapiiriin ja pysäköintialueeseen. Vanhan masuunin ja Ilomantsin tien välisellä alueella kasvaa harvaa koivumetsää.

Kuva 3: Vanha masuuni ja raastuvan perustus 9.5.2005 klo 7.50.

3. Historiallinen tausta

Sortavalan pormestari Carl Gustaf Nygren sai vuonna 1837 senaatilta oikeuden perustaa masuunin Koitajoen Möhkönkosken varrelle. Masuunin tuli olla valmis kolmen vuoden kuluttua, ja sille myönnettiin 20 vapaa vuotta. Toiminnan

alkamista hidastaneista taloudellisista vaikeuksista johtuen ruukinpaikka myytiin vuonna 1848 pietarilaiselle Adolf von Raunchille.

Adolf von Raunch aloitti Möhkön ruukin rakentamisen suuren työläisjoukon avulla, ja ensimmäinen masuuni oli valmis jo vuoden 1849 kesäkuussa. Seuraavan vuoden heinäkuussa von Raunch pyysi vuorimestarin tarkastuksen yhteydessä lupaa "apumasuunille", jota käytettäisiin silloin kun päämasuuni ei syystä tai toisesta olisi toiminnassa. Von Raunch ei jäänyt odottamaan asian virallista käsittelyä, vaan rakennutti päämasuunin vierelle toisen masuunin. Molemmat masuunit toimivat samalla kolmisylinterisellä kaksitoimisella puhalluslaitteella. Puhalluslaitteen voimat riittivät käyttämään kerralla vain yhtä masuunia.

Möhkön ruukin ensimmäisen masuunin ulkomuodosta ei ole säilynyt kuvauksia. Sen sijaan saman katon alla sijainneen toisen masuunin tiedetään kohonneen ulkoapäin katsoen 4,75 metriä nelisivuisena ja 4,16 metriä kahdeksansivuisena suuntaissärmiönä. Kahdeksansivuisen osan päällä on ollut 10 metriä korkea savupiippu, jossa on ollut aukkoja sekä malmin- että hiilenpanoa varten. Masuuni on ollut sisältä sylinterinmuotoinen.

Adolf von Raunch myi Möhkön ruukin vuonna 1851 Nils Ludvig Arppelle, joka sai vielä samana vuonna käyttöluvan molemmille masuuneille. Koska Ruukin tuotto oli perin vaatimaton, sen toiminta lopetettiin kokonaan vuonna 1852. Vanhat masuunit purettiin, ja niiden tilalle rakennettiin vuonna 1856 järjestyksessään kolmas masuuni. Uuden masuunin korkeus oli noin 12,5 metriä ja sen ympärillä oli puinen noin 35 x 17 metriä laaja suojarakennus (=raastupa). Masuuni oli maamme suurimpia, ja sen yhteyteen liitettiin puhallus- ja lämminilmalaitteeksi ns. Baggen puhalluslaite. Koska vanhaa kanavaa ei ehditty kiireessä leventää, käytettiin puhalluslaitetta aluksi vesivoiman sijasta höyryvoimalla. Höyryvoiman kalleudesta johtuen tehtiin kanavan laajennus kuitenkin jo seuraavana vuonna. Talvien ja kuivien kesien vuoksi pidettiin varalla 20-hevosvoimaista höyrykonetta. Lisäksi vuonna 1865 saatu padon rakentamislupa turvasi omalta osaltaan riittävän veden saannin.

Möhkön ruukkia kohtasi kova isku 12.4.1861, kun tulipalo vaurioitti Baggen puhalluslaitetta ja hävitti täydellisesti suojarakennuksen, konehuoneen ja höyrykoneen. Seuraavana vuonna masuuni oli jälleen toimintakunnossa. Uusi

masuuni oli muuten samanlainen kuin edeltäjänsä paitsi, että siihen oli asetettu vesihormit.

Möhkön ruukin Uusi masuuni rakennettiin vuonna 1871 noin puolen kilometrin päähän Vanhasta masuunista. Molemmat masuunit kohosivat 12,6 metrin korkeuteen. Masuunien pyramidinmuotoiset alaosat olivat syeniittiä ja pyöreät yläosat tiiltä. Masuunien sisäosat olivat samansuuruiset. Kummallakin masuunilla oli oma kolmisylinterinen lämpölaitteella varustettu puhalluslaite. Masuuneja ympäröivät tilavat raastuvat ja parvirakennukset.

Kahden masuunin ollessa toiminnassa kohosi Möhkön ruukin tuotanto maamme suurimpiin. Möhkössä valmistettua takkirautaa kuljetettiin jalostettavaksi Värtsilään ja Pietariin.

Möhkön ruukki lakkautettiin vuonna 1907. Vanhasta masuunista oli 1920-luvulla jäljellä enää pelkkä raunio. Vanhan masuunin vierellä Koitajoen rannalla olleiden sahan, höyläämön, myllyn ja sähkölaitoksen toiminta jatkui 1960-luvulle saakka. Nykyään niistäkin on muistoina vain perustukset.

4. Tutkimusmenetelmät

Ilomantsin Möhkön ruukin Vanhan masuunin vuoden 2005 arkeologisten kaivausten päämääränä oli dokumentoida sekä uuden suojakatoksen perustasanturoiden että salaojien kaivuun yhteydessä esiin tulevat rakenteet. Käytännössä tuotettiin tietoa edelleen myös suojakatoksen suunnittelua varten, sillä osa perustasanturoista jouduttiin paljastuneiden rakenteiden arvokkuuden vuoksi siirtämään.

Kuva 4: Uuden suojakatoksen perustuksia tehdään.

Suojakatoksen perustusanturoita oli kahta kokoa: 1,25 x 1,25 metriä ja 0,85 x 0,85 metriä. Tarvittavat työskentelytilat mukaan lukien kaikki perustuskuopat olivat vähintään 2 x 2 metriä laajoja. Lisäksi kuoppien koot vaihtelivat jonkin verran sekä maanlaadusta että esiin tulleista rakenteista riippuen. Yleensä ottaen masuunin sisäpuoliset perustuskuopat olivat ulkopuolisia pienempiä.

Arkeologiset kaivaukset suoritettiin masuunin eteläpuolella sekä raastuvan sisällä että perustuksen ulkosivulla lapioilla ja lastoilla. Aikataulullisista syistä johtuen tiili- ja kivrakenteet paljastettiin kiivaassa tahdissa esille purkukerroksen alta, ja yksiköihin ei ehditty profiileja lukuun ottamatta juurikaan kiinnittää huomiota. Paljastuneita ehjiä rakenteita ei purettu, vaan ne jätettiin odottamaan kohtaloaan. Kaivausalueilta piirrettiin tarpeen mukaan taso- ja profiilikarttoja. Havainnot taltioitiin sekä mustavalko- että diafilmille (diapositiivit MV/RHO 125556: 1-96; mustavalkonegatiivit MV/RHO 125557: 1-134).

Masuunin itä-, länsi – ja pohjoispuoliset perustuskuopat ja salaojat avattiin

kaivinkoneella arkeologien valvonnassa. Tutkimukset olivat luonteeltaan pelastuskaivaukset, sillä enemmistö esiin tulleista rakenteista poistettiin puhdistuksen ja dokumentoinnin jälkeen joko kokonaan tai osittain.

Kuva 5: Uuden suojakatoksen perustuksia varten kaivettuja kuoppia.

5. Kaivaushavainnot

5.1. Raastuvan sisäpuolen eteläosa

Masuunin kaakkoiskulmalanturakuoppa C6

Masuunin kaakkoiskulmasta tuli vaalean savensekaisen hiekan alta esille punaisessa ruostepitoisessa hienossa hiekassa ja vaaleanharmaassa hiilensekaisessa hiekassa epäjärjestyksessä olleita erikokoisia harmaakiviä ($\emptyset$ 0,1–0,5 m). Kyseessä oli luultavasti masuunin itäpuolisen putkikanavan ja masuunin perustuksen välinen tuki- tai suojarakenne.

Anturakuopan lounaiskulmasta paljastui 0,5 metriä korkea tiili-/kiviseinä. Koska seinä jatkui kuopan ulkopuolelle länteen, sen kokonaismittoja ei kyetty määrittämään. Seinän yläosassa oli päällekkäin 2-3 tiilikertaa. Näkyvillä olleiden tiilien ulkopintojen mitat olivat noin 0,3 x 0,1 metriä. Tiilien alapuolisessa seinässä oli harmaakiviä (Ø n. 0,2 m) vaaleassa savensekaisessa hiekassa.

Masuunin lounaiskulma/anturakuoppa B6

Kaivausvaihe 1

Anturakuopan B6 avaaminen oli aloitettu jo syksyllä 2004. Kaivaus oli kuitenkin keskeytetty esiin tulleen rakenteen vuoksi. Kun rakenne puhdistettiin keväällä 2005, paljastui masuunin viereisestä putkikanavasta lounaaseen suuntautunut tiiliseinä. Seinän tiilistä ja isoista liuskekivistä (suurin 1,0 x 0,2 x 0,2 m) koostunut yläosa oli huonossa kunnossa. Tiiliseinän länsipuolelta erottui sortuneiden kivien alta lounais-koillissuuntainen harmaakivinen putkikanava.

Rakenteen tutkimusta jatkettiin poistamalla sekä irtokiviä että kivien välissä ollutta hiilensekaista mustaa hiekkaa. Päämääränä oli saada rakenne paremmin näkyville. Anturakuopan kaakkoispuolelta tuli karkeasta tummanruskeasta hiilipitoisesta hiekasta esille masuunista lounaiseen suuntautunut rautaputki (Ø 0,2 m). Rautaputki jatkui koeojan ulkopuolelle lounaaseen. Raastuvan kivijalan vierelle tehdystä koekuopasta näkyi kuinka putki kulki perustuksen alitse.

Kaivausvaihe 2

Tiiliseinä paljastui yläosan liuskekivien poiston jälkeen kaksihaaraiseksi. Pohjois-eteläsuuntaisesta seinästä haarautui toinen seinä lounaaseen. Huonokuntoisen lounaishaaran pituus oli 0,6 metriä, leveys 0,2 metriä ja korkeus 0,4 metriä. Lounaisseinän noin 0,2–0,3 metriä korkeassa yläosassa oli päällekkäin 2-3 tiilikertaa. Ehjien tiilien mitat olivat yleensä 0,1 x 0,1 x 0,1 metriä. Suurimmat tiilet olivat kooltaan 0,2 x 0,1 x 0,1 metriä. Tiiliseinä oli pohjoisessa perustettu karkean tummanruskean hiilensekaisen hiekan päälle. Etelässä seinän pohjalla oli vaaleanharmaata savea, vaaleaa tuhkaa ja ruostepitoista punaruskeaa hienoa hiekkaa.

Kuva 6: Vanhan masuunin lounaiskulman pohjois-eteläsuuntainen tiiliseinä, rautaputki ja putkikanava kaivausvaiheessa 3.

Anturakuopan länsipuolella oli esillä kaksi metriä pitkä ja reunuksineen metrin leveä lounais-koillisuuntainen kanava. Kanavan länsipuolella oli 0,6 metriä leveä lohkokivireunus. Idässä ei ollut samanlaista reunusta, vaan ainoastaan kanavan 0,2 metriä leveä seinä. Itse "kanava-ura" oli noin 0,2 metriä leveä. Kanavan pohjalla oli noin 0,2 metrin syvyydessä kiviä, karkeaa tummanruskeaa hiekkaa ja hienoa ruostepitoista punaruskeaa hiekkaa. Koska rakennetta ei purettu, ei voitu määrittää kuinka syvälle kanavan pohja todellisuudessa ulottui. Kanava oli kaivettu karkeaan tummanruskeaan ja hienoon ruostepitoiseen punaruskeaan hiekkaan.

Kaivausvaihe 3

Kaivausta jatkettiin poistamalla sekä lounaiseen haarautunut seinä että pohjois-eteläsuuntaisen seinän pohjoisosan päällä olleet loput liuskeket. Esille tuli pohjois-eteläsuuntainen 1,5 metriä pitkä, 0,2 metriä leveä ja 0,2–0,5 metriä korkea tiiliseinä. Seinästä oli jäljellä 1-4 tiilikertaa. Tiilien koot vaihtelivat. Etelässä

olleiden isoimpien tiilien mitat olivat noin 0,3 x 0,15 x 0,1 metriä. Pohjoisempina tiilien koot olivat noin 0,12 x 0,12 x 0,1 metriä. Seinän perustuksena oli laastikerros, jonka alla oli karkeaa tummanruskeaa hiilensekaista hiekkaa, hienoa ruosteensekaista punaruskeaa hiekkaa ja vaaleaa hienoa tuhkaa.

Raastuvan sisäpuolen eteläosa/anturakuoppa C7

Masuunin raastuvan sisäpuolen eteläosaan avattiin itä-länsisuuntainen 7,5 metriä pitkä ja 2-2,5 metriä leveä kaivausalue. Pyrkimyksenä oli löytää sopiva paikka perustusanturalle.

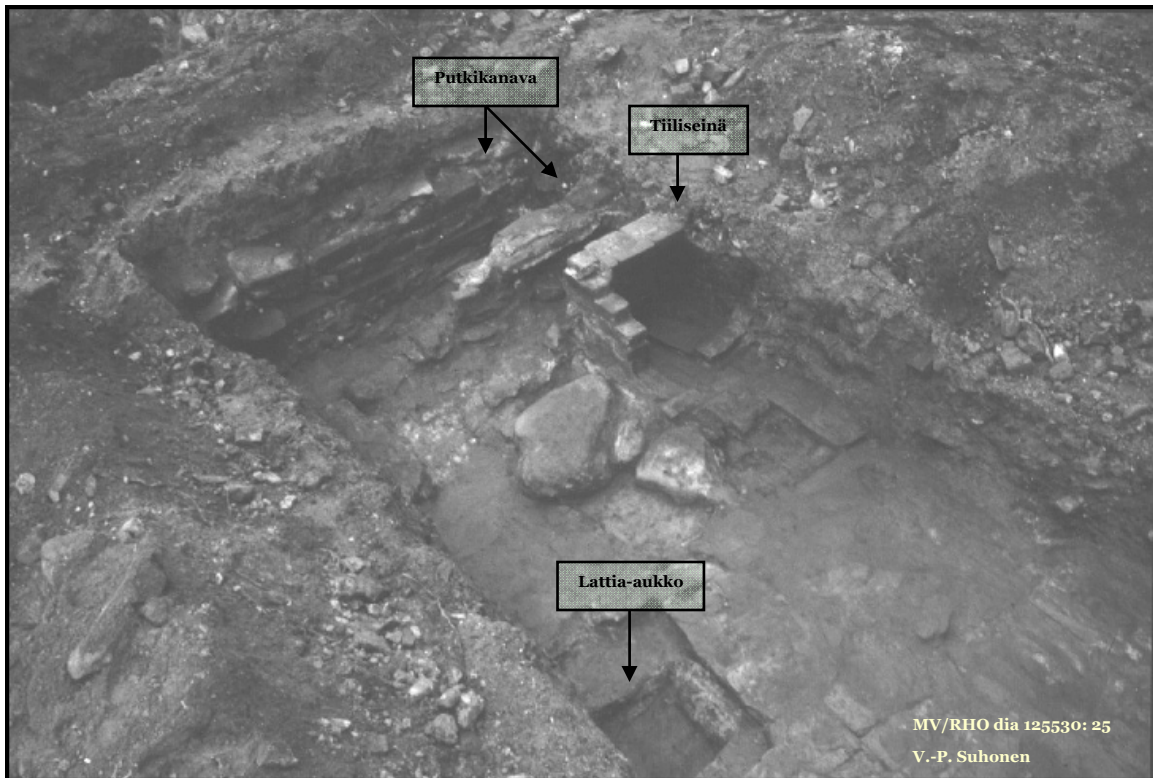

Kuva 7: Kivijalkaa, lattiaa, tiiliseinä ja putkikanava.

Kaivausalueen itäpuolelta tuli esille pohjois-eteläsuuntainen 2,5 metriä pitkä, metrin leveä ja 0,45 metriä korkea perustus (sisäseinä?), joka oli hajonnut sekä yläpinnastaan että eteläosansa länsipuolelta. Perustus muodostui isoista kivenlohkareista (Ø 0,5-1 m), joiden länsisivulla rakennuksen sisäpuolella oli tavallisista ja tulenkestävistä tiilistä koostunut seinä. Tiilikertoja oli paikasta riippuen päällekkäin yhdestä neljään. Osa tiilistä oli lähes kokonaan laastin

peitossa, ja ainoastaan ylimpien tiilien koot voitiin määrittää. Isoimpien ehjien tiilien mitat olivat 0,2 x 0,3 x 0,1 metriä.

Perustuksen itäpuolella oli erikokoisia kiviä epäjärjestyksessä tummanruskeassa karkeassa hiekassa. Kyseessä oli luultavasti sisäseinän perustuksen ja raastuvan kivijalan välinen tuki – tai suojarakenne.

Kuva 8: Tiiliseinä, putkikanava ja lattia-aukko.

Perustuksen länsipuolella oli tasainen liuskekivistä, tiilistä ja tulitiilistä koostunut lattia. Tiilien ja kivien väleissä oli sekä laastia että kovaa hiekansekaista savea.

Lattian eteläpuolella oli lounais-koillisuuntainen 0,6 x 0,4 metriä laaja tiilirakenne, joka jatkui etelään vuoden 2004 kaivausalueelle. Kahdessa rivissä olleiden tiilien yläpintojen mitat olivat 0,2 x 0,12 metriä.

Tiilirakenteen vierellä lännessä oli lattiassa pohjakaavaltaan suorakulmainen 1 x 0,4 metriä laaja ja 0,2 metriä syvä aukko. Lattia-aukon tasaisella pohjalla oli

liuskekiviä. Lattia-aukon seinät koostuivat lohkokivistä ja tulitiilistä. Ylhäältä porrastetussa seinässä oli kiviä ja tiiliä päällekkäin 2-3 kertaa.

Yhtenäinen lattia katkesi kaivausalueen keskivaiheella sijainneeseen isojen kivien ympäröimään rautapitoisesta punaruskeasta hiekasta koostuneeseen 0,5 x 0,5 metriä laajaan "läiskään". Koko rakenteen laajuus oli 1 x 1 metriä. Rakenteen funktiota ei kyetty määrittämään.

Kaivausalueen länsipäädyssä oli sekä pohjakaavaltaan L:n muotoinen tiiliseinä että kahdesta vierekkäisestä seinästä koostunut putkikanava. Tiiliseinän itäpuolella oli lattiassa 1,2 x 0,6 metriä laaja tiilikoroke. Lisäksi aivan kaivausalueen etelälaidalla lattiasta kohosi neljän tulitiilen muodostama 0,8 metriä pitkä ja 0,2 metriä leveä rivi. Tulitiilien mitat olivat 0,2 x 0,2 x 0,1 metriä.

L-kirjaimenmuotoisen tiiliseinän pohjois-eteläsuuntainen osa oli 0,5 metriä pitkä, 0,4 metriä leveä ja 0,5 metriä korkea. Seinässä oli päällekkäin seitsemän tiilikertaa kahdessa rivissä. Seinän ylimpien tiilien mitat olivat 0,25 x 0,125 x 0,08 metriä. Eteläpäädyssä oli lisäksi pienempiä tiiliä, joiden mitat olivat 0,1 x 0,18 x 0,08 metriä. Seinän länsipuolen tiilien ulkopintojen mitat olivat tavallisesti 0,25 x 0,08 metriä. Pohjois-eteläsuuntaisen tiiliseinän sisäsivu (=itäpuoli) oli ladottu kahdessa osassa siten, että pitkittäisen tiilikerran alla oli aina poikittainen tiilikerta. Pitkittäisten tiilien ulkopintojen mitat olivat 0,24 x 0,08 metriä ja poikittaisten 0,12 x 0,08 metriä.

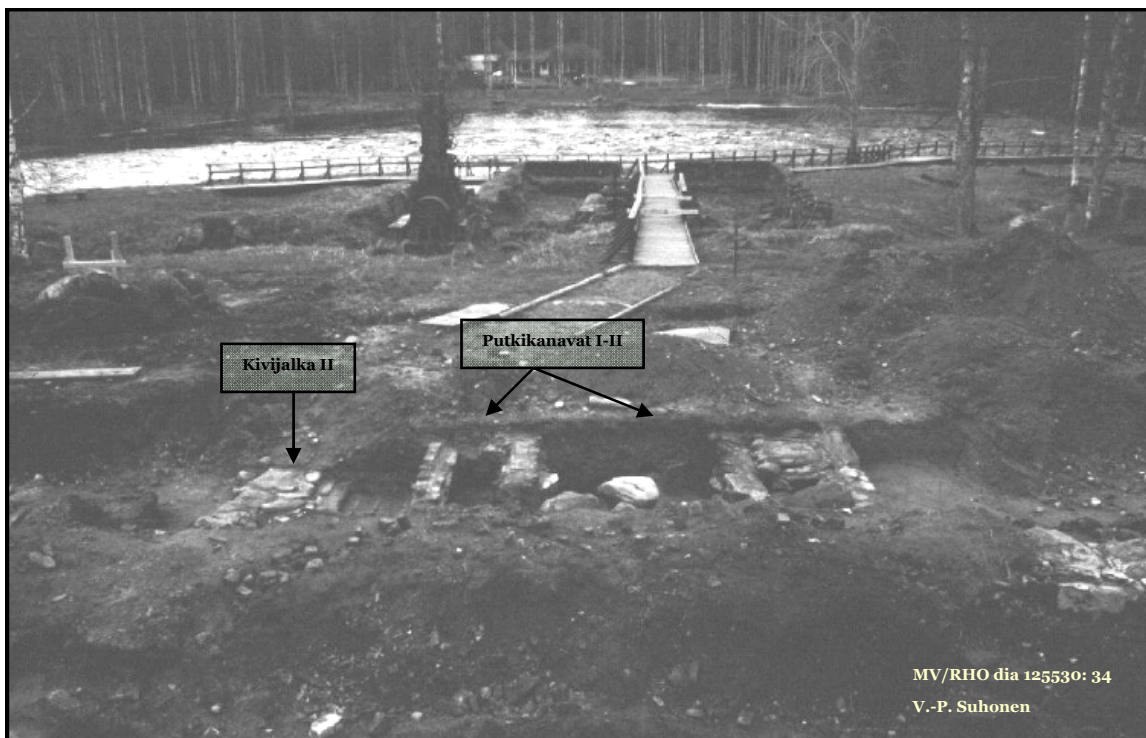
L-kirjaimenmuotoisen tiiliseinän itä-länsisuuntaisen osan pituus oli 0,55 metriä ja leveys noin 0,12 metriä. Seinä oli huonokuntoinen, ja sen korkeus laski lännen 0,5 metristä idän 0,3 metriin. Samalla päällekkäisten tiilikertojen määrä väheni seitsemästä kolmeen. L-muotoinen tiiliseinä oli ilmeisesti perustettu suoraan maan päälle. Asia jäi kuitenkin varmistamatta, koska seinää ei purettu.

Kaivausalueen länsipäädyssä oli kahdesta vierekkäisestä seinästä koostunut putkikanava. Putkikanavan seinien välissä ja edustalla oli laakakivilattia. Putkikanavan ja L:n muotoisen tiiliseinän 0,3 metriä leveässä välissä oli epämääräinen kiveys. Koska kiveystä ei olisi voitu poistaa vahingoittamatta sitä ympäröineitä seiniä, se jätettiin paikoilleen.

Putkikanavan itäseinä oli 1,2 metriä pitkä, 0,5 metriä korkea ja 0,3 metriä leveä. Seinä koostui erikokoisista kivenlohkareita (isoimpien kivien ulkopintojen mitat olivat 0,4 x 0,2 metriä ja 0,5 x 0,12 metriä), laastista ja savensekaisesta tummanharmaasta karkeasta hiekasta.

Itäseinästä noin 0,5 metrin päässä näkyi kaivausalueen länsiprofiilissa 2,3 metrin matkalla tulitiilistä ja laakakivistä koostunut 0,45–0,5 metriä korkea länsiseinä. Tulitiilien väleissä oli liuskekiviä. Tulitiiliä oli yleensä päällekkäin kolme kertaa. Etelässä oli kuitenkin vain yksi tulitiilikerta, jonka päällä oli laastia ja laakakiviä. Tulitiilien ulkopintojen mitat vaihtelivat 0,22 x 0,08 metrin ja 0,08 x 0,04 metrin välillä. Tiiliseinän alla oli 0,1 metriä paksu laastikerros.

5.2. Raastuvan perustuksen eteläpuoli

Kuva 9: Kivijalka II ja putkikanavat I-II

Raastuvan perustuksen eteläsivulta paljastui kaksi kivijalkaa ja kaksi putkikanavaa.

Kivijalka I/anturakuoppa B8

Kuva 11: Raastuvan perustuksesta etelään (vasempaan) suuntautuva kivijalka I.

Raastuvan perustuksen eteläpuolen länsisivulta erkani etelään päin pohjakaavaltaan L-muotoinen kivijalka. Rakenne koostui isoista kivistä ($\varnothing$ 1 m), joiden ympärillä oli pienempiä kiviä ($\varnothing$ 0,1–0,2 m). Laastia ei ollut käytetty. Kivijalan näkyvä pohjois-eteläsuuntainen osa oli 2 metriä pitkä ja metrin leveä. Esiin kaivettu itä-länsisuuntainen osa oli puolestaan 2,2 metriä pitkä ja metrin leveä.

Kivijalka II/anturakuoppa C8

Kivijalka II oli 1,8 metriä pitkä ja metrin leveä. Kivijalka oli pohjoisessa 0,5 metriä korkea ja etelässä 0,3 metriä korkea. Kivijalka koostui laakakivistä, joiden välissä oli laastia. Kivijalan ja noin metrin päässä lännessä olleen putkikanavan II välissä oli osittain laastin peittämä liuskekilvillattia, jonka eteläosassa oli 0,5 metriä pitkä ja 0,3 metriä leveä laastista tehty kouru.

Kuva 12: Putkikanava II ja kivijalka II.

Putkikanavat I-II/anturakuoppa C8

Lännessä sijainnut putkikanava I oli 2,7 metriä pitkä, 1,6 metriä leveä ja 0,5 metriä korkea. Putkikanavan itäseinä koostui liuskekivistä ja laastista. Länsiseinän ulkoreuna oli vaaleanruskean hiekan, kovan ruskean hiekan ja saven päällä. Koska seinää ei haluttu purkaa, maata ei poistettu.

Kuva 13: Putkikanava I.

Itä- ja länsiseinän väliin jäävä putkikanava oli katettu liuske kivillä ja rautalevyillä. Kivien ja rautalevyjen päällä oli laastikerros, joka esti itä- ja länsiseinien leveyksien mittaukset. Molemmat seinät olivat kuitenkin arviolta noin 0,5 metriä leveitä. Paikalta, mistä katto puuttui, näkyi kanavan sisällä 0,3 metriä leveä rautaputki.

Putkikanavasta I noin 1,5 metriä länteen oli tiilinen putkikanava II. Poistettaessa kanavien välissä ollutta vaaleanharmaata savea tuli esiin kolme isoa kiveä ($\emptyset$ 0,5–0,7 metriä). Yhden kiven alle oli asetettu rautalevy.

Kuva 14: Putkikanava II tyhjennyksen jälkeen. Vasemmalla näkyy liuskekivilattia.

Putkikanava II oli 1,5 metriä pitkä, 1,35 metriä leveä ja 0,5 metriä korkea.

Putkikanavan länsiseinän leveys oli 0,5 metriä. Seinässä oli vierekkäin kolme tiiliriviä. Tiilien mittojen tarkka määrittäminen oli niiden huonokuntoisuuden ja laastin vuoksi mahdotonta. Länsiseinän itäprofiilista näkyi kolme erillistä päällekkäistä rakennekerrosta: 1) Seinän yläosassa oli kuusi tiilikertaa ja yksi iso laakakivi (0,5 x 0,1 m); 2) Tiilien alla oli 0,2 metriä paksu kerros harmaakiviä ja ruskeaa hienoa savensekaista hiekkaa ja 3) Seinän pohjalla oli kaksi laakakivikertaa. Länsiseinän pohjoispuolella ulkoseinä koostui osin tummasta hiekasta. Pohjoispäädyssä näkyi päällekkäin kuusi ehjää tiilikertaa. Länsiseinän sisäisivulla erottui laastin ja kovan mustan hiiltyneen karstan alta 6-7 tiilikertaa.

Tiilikanavan itäseinä oli länsiseinää huonommassa kunnossa. Itäseinän leveys oli 0,25 metriä. Itäseinän ulkosivulla näkyi sekä viisi päällekkäistä tiilikertaa että seinän edustalla ollut liuskekivilattia. Itäseinän sisäisivulta erottui neljä päällekkäistä tiilikertaa.

Putkikanavan II 0,6 metriä leveä keskiosa oli täyttynyt purkujätteellä. Keskustan tyhjennyksen jälkeen esille tuli kova musta hiiltynyt karstakerros.

Tutkimusten edetessä avattiin putkikanavan II vierelle itään raastuvan perustukseen pohjoiseen jatkunut metrin levyinen koeoja. Koeojan profiilista kävi ilmi, että putkikanava ulottui perustukseen saakka. Koeojan pohjalla oli putkikanavan II ja kivijalan II välissä ollut liuskekilvialattia.

5.3. Raastuvan perustuksen itäpuoli/anturakuoppa D7

Kuva 15: Raastuvan kivijalan itäpuolinen perustus.

Raastuvan kivijalan itäpuolen eteläosasta lähti itään päin 3 metriä pitkä, 1,2 metriä leveä ja 0,7-1 metriä korkea perustus. Perustus oli tehty isoista kivistä ($\emptyset$ 0,5–0,7 m), joiden väleihin oli asetettu pienempiä kiviä ($\emptyset$ 0,1–0,2 m), tummanruskeaa hiekkaa ja rautapitoista punaruskeaa hienoa hiekkaa. Tiiliä tai laastia ei ollut näkyvissä. Kivijalka oli tummanruskean ja rautapitoisen hienon punaruskean hiekan päällä.

5.4. Raastuvan perustuksen länsipuoli/anturakuoppa A7

Raastuvan perustuksen länsipuolen eteläosasta lähti länteen päin 3 metriä pitkä, 0,8 metriä leveä ja 0,4–0,5 metriä korkea perustus. Perustus oli tehty isoista kivistä ($\varnothing$ 0,7 m), joiden väleihin oli asetettu pienempiä kiviä ($\varnothing$ 0,1–0,2 m). Tiiliä tai laastia ei ollut näkyvissä. Perustus oli vaaleanruskean savensekaisen hiekan päällä.

Kuva 16: Raastuvan länsipuolen eteläosassa ollut perustus.

5.5. Raastuvan perustuksen pohjoispuoli

Koilliskulma

Perustus I/perustusanturakuoppa D1

Kuva 17: Perustus I.

Raastuvan kivijalan pohjoispuolen koillisosasta paljastui turpeen ja pintamaan alta pohjois-eteläsuuntainen 2,5 metriä pitkä ja 0,7–1,3 metriä leveä perustus. Perustus oli tehty isoista kivistä, joiden väleihin oli asetettu pienempiä kiviä ($\varnothing$ 0,1–0,2 metriä). Kivien joukossa oli joitakin tiiliä. Laastia ei sen sijaan ollut näkyvissä. Kivijalka oli tehty vaaleanruskean savensekaisen hiekan, tummanruskean hiekkapitoisen mullan ja ruskean hiekan päälle.

Perustus II/anturakuopat C1 & D1

Kuva 18: Perustus II.

Raastuvan kivijalan pohjoispuolen itäosasta erkani pohjoiseen päin perustus. Perustuksesta oli näkyvillä 2,3 metriä pitkä, 0,7 metriä leveä ja 0,3–0,5 metriä korkea osa. Perustus oli tehty isoista kivistä ($\varnothing$ 0,4–0,8 m), joiden väleihin oli asetettu pienempiä kiviä ($\varnothing$ 0,1–0,3 m). Tiiliä tai laastia ei ollut näkyvissä. Kivijalka oli ruskean hiekkansekaisen saven päällä.

Luoteiskulma/anturakuoppa B1

Kuva 19: Raastuvan kivijalan pohjoisosan länsipuolinen perustus.

Raastuvan kivijalan pohjoispuolen länsiosasta erkani pohjoiseen päin 3,6 metriä pitkä, metrin leveä ja 0,2–0,5 metriä korkea perustus. Perustus oli tehty isoista kivistä ($\varnothing$ 0,5–0,9 m), joiden väleihin oli asetettu pienempiä kiviä ($\varnothing$ 0,1–0,3 metriä). Tiiliä tai laastia ei ollut näkyvissä. Perustus oli ruskean hiekansekaisen saven päällä.

6. Syksyn 2005 kenttätyöt

MV/RHO dia 125530: 99
V.-P. Suhonen

Kuva 20: Raastuvan kivijalan eteläpuoli syksyllä 2005.

Vanhaan masuunin luona ei suoritettu syksyllä 2005 enää uusia arkeologisia kaivauksia. Ainoastaan keväällä 2005 paljastetun raastuvan kivijalan etelä – ja itäpuolta otettiin enemmän esille. Muutoin syksyn kenttätyöt rajoittuivat suojakatoksen ulkopuolelle etelään jääneiden tiili – ja kivirakenteiden peittämiseen talven ajaksi. Rakenteiden päälle kasattiin ensin kerros leca-soraa ja sitten hienoa hiekkaa.

Suojakatoksen alle jääneen raastuvan sisäpuolta siistittiin tuomalla näkyvillä olleen purkukerroksen päälle ohut kerros ruskeaa hienoa hiekkaa. Lisäksi masuunin seinät ja seinien päällystä puhdistettiin sammaleesta ja kasvillisuudesta. Masuunin sisäosaan ei kajottu.

Kuva 21: Raastuvan sisäpuolta.

7. Lopuksi

Vanhan masuunin uuden suojakatoksen perustusanturoiden paikkojen arkeologinen tutkimus antoi jonkin verran lisätietoa raastuvan rakenteista. Kuva masuunin rakenteista on kuitenkin edelleen pirstaleinen. Varmoja päätelmiä rakenteiden funktioista ei voida edelleenkään tehdä. Tarkempaa tietoa on saatavilla ainoastaan kaivamalla koko masuuni ja raastupa esille purkukerrosten alta.

Helsingissä, torstai, 23. helmikuuta 2006

V.-P. Suhonen

Lähteet ja kirjallisuus

Painamattomat lähteet

Haggrén, Georg 2003: Ilomantsi, Möhkön ruukki. Tarkastuskäynti 5.11.2003.

Karttunen, Osmo 1979: Möhkö, selvitys ruukista ja suunnitelma museoksi.

Puurunen, Hannu 2003: Möhkön ruukinalueen jatkorestauraointi ja kehittäminen, teollisuushistoriallisen maiseman havainnollistaminen; pohdintoja suunnittelukokoukseen 4.12.2003.

Kirjallisuus

Björn, Ismo 1991: Suur-Ilomantsin historia. Pieksämäki.

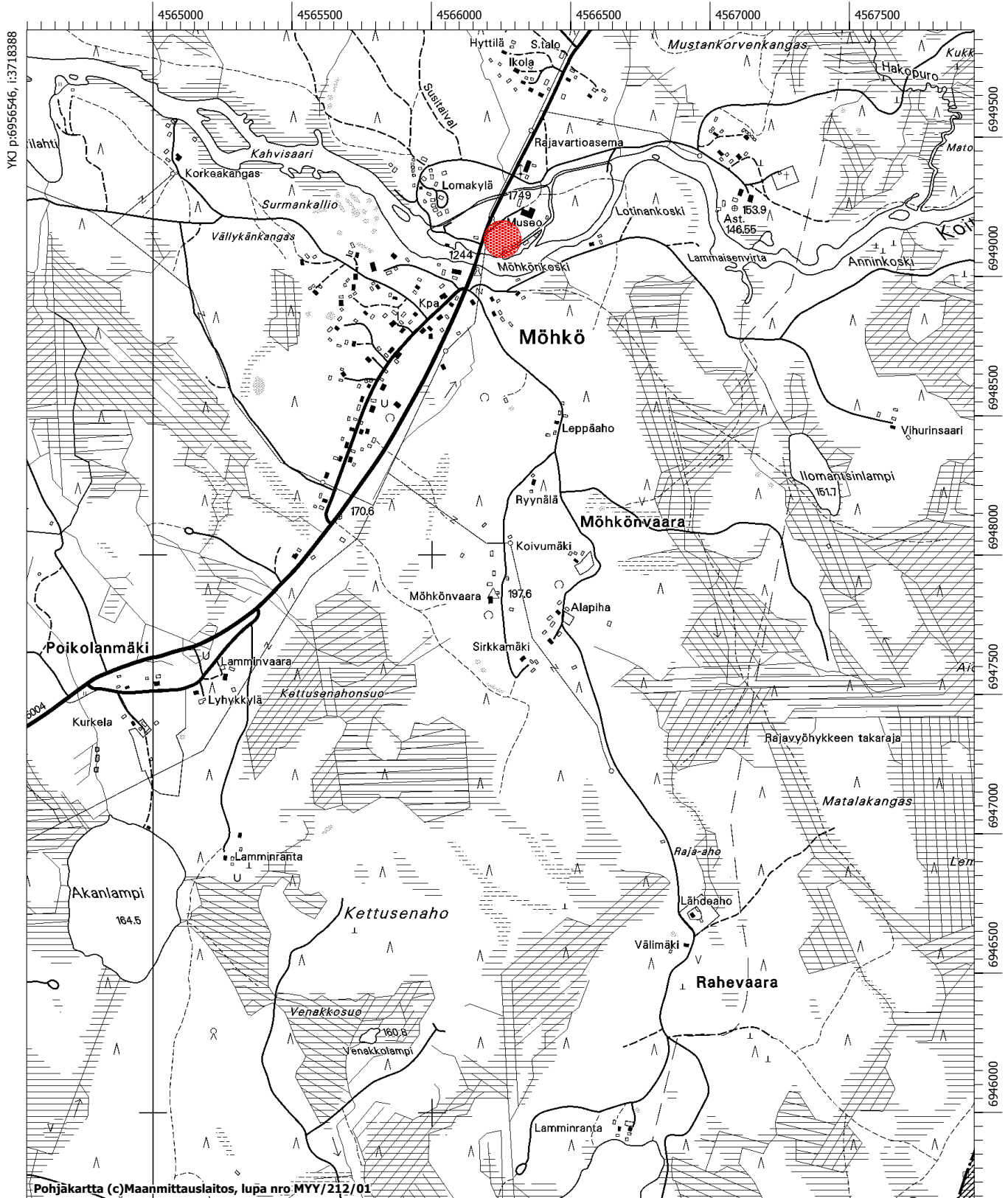
Laine, Eevert 1948: Suomen vuoritoimi 1809–1884, II, ruukit. Hist.tutk. XXXI, 2.

Kuva 22: Raastuvan pohjoispuolen salaojat.

Liite 1

ILOMANTSI, Möhkön ruukki
Vanha masuuni 2005

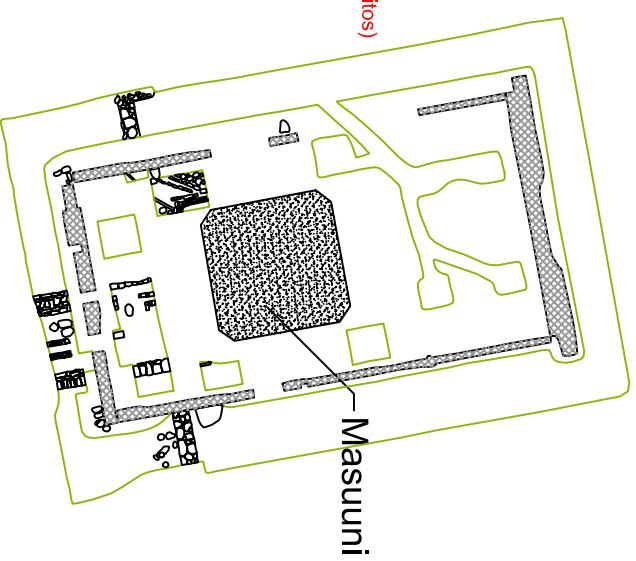

KP 80
pkoo 6949185.872
ikoo 4566174.284
z=150.35

Ilomantsi

AP 1 (risti tolpassa, Maanmittauslaitos)

pkoo 6949139.325
ikoo 4566235.67
z=150.69

150

Lite 2

Pohjoinen

147,5

Kaivausalue

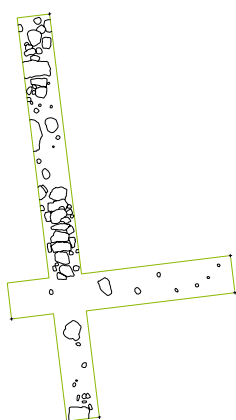
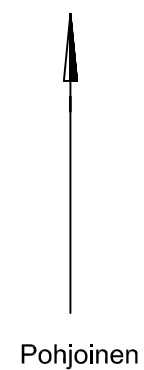
Suojarak. kiviäalka

Möhkönkoski

20 m

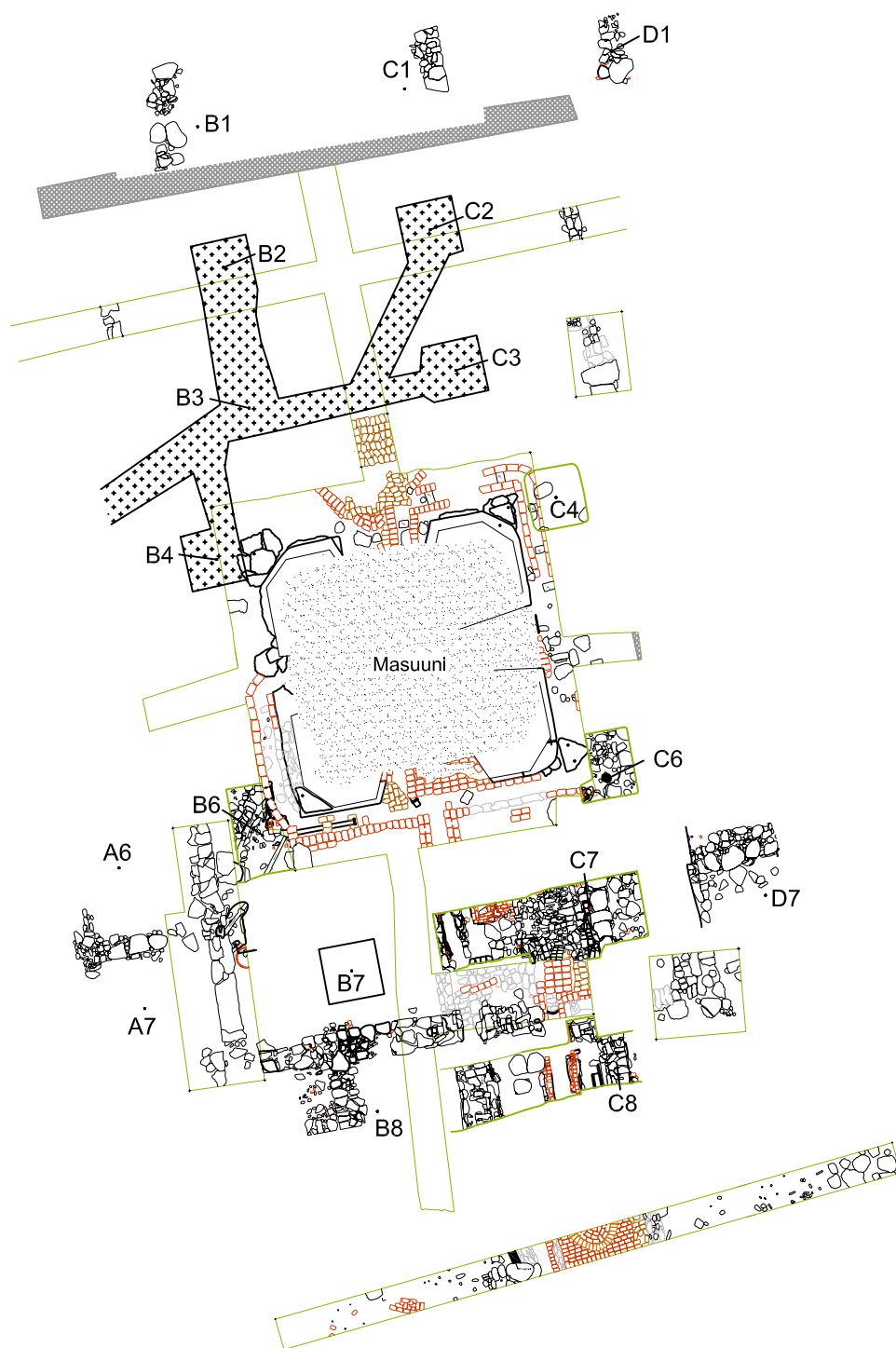
ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005	Yleiskartta Kaivausalueet MK 1:500
MITTAUSDOKUMENTOINTI Donald Lilqvist Andreas Koivisto Puht. piirt. Donald Lilqvist Andreas Koivisto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI Lite 2

AP 1 (risti tolpassa, Maanmittauslaitos)

pkoo 6949139.325
 ikoo 4566235.67
 z=150.69

- Kivi
- Liuske
- Tiili
- Sortunut tiili
- Kaivausalue
- Salaojaputkien kaivantoja
- Suojarak. kivijalka

10 m

ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2004 & 2005	Yleiskartta Kaivausalueiden rakenteet Mk 1:250
MITTAUSDOKUMENTOINTI Donald Lillqvist Andreas Koivisto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Puht. piirt. Donald Lillqvist Andreas Koivisto	Liite 3

Liite 4

Ilomantsin Möhkön ruukki vanha masuuni Diakuvat 2005 MV/RHO 125556: 1-114

Alanumero	Aihe	Suunta
1	Raastuvan eteläpuoli ennen kaivausten aloittamista	S
2	Raastuvan eteläpuoli ennen kaivausten aloittamista	SW
3	Raastuvan länsipuoli ennen kaivausten aloittamista	NW
4	Raastuvan itäpuoli ennen kaivausten aloittamista	NE
5	Raastuvan pohjoispuoli ennen kaivausten aloittamista	NE
6	Raastuvan kaakkoiskulman perustuskuoppa	S
7	Raastuvan kaakkoiskulman perustuskuoppa	W
8	Raastuvan kaakkoiskulman perustuskuoppa, tiiliseinä lännessä	E
9	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 1	N
10	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 1	E
11	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	SE
12	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	S
13	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	NW
14	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	NE
15	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	N
16	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	NW
17	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	N
18	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	NE
19	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	SW

Alanumero	Aihe	Suunta
20	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	W
21	Raastuvan lounaiskulma, putki, perustuksen vierellä	NE
22	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanavat	N
23	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	N
24	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanava	SE
25	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	SE
26	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanava	SE
27	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia	NW
28	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia	N
29	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia	S
30	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanava	E
31	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanava	E
32	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia	NW
33	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia	NE
34	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat ja kivijalka 1	NE
35	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat ja kivijalka 1	E
36	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat ja kivijalka 1	SW
37	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat ja kivijalka 1	NW
38	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1	N
39	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1	S
40	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1	NE
41	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1	SE
42	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1, länsiprofiili	W
43	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1, länsiprofiili	NW
44	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1, länsiprofiili	W

Alanumero	Aihe	Suunta
45	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat 1-2, kivijalka 1	SE
46	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat 1-2	NW
47	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat 1-2	NW
48	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2	N
49	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 1-2, kivijalka 1	S
50	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, kivijalka 1	S
51	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, kivijalka 1	E
52	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, kivijalka 1	NE
53	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	N
54	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	NW
55	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	SW
56	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty)	SW
57	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, itäprofiili	E
58	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, itäprofiili	E
59	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, itäprofiili	E
60	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, itäprofiili, raastuvan perustus	SE
61	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, raastuvan perustus	S
62	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, raastuvan perustus	S
63	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 1	E
64	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 1	S
65	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 1	NE
66	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 länessä	E
67	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 länessä	E
68	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 länessä	NE
69	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 änessä	NE

Alanumero	Aihe	Suunta
70	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	N
71	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	E
72	Raastuvan perustuksen itäpuoli, kivijalka	W
73	Raastuvan perustuksen itäpuoli, kivijalka	SE
74	Raastuvan perustuksen itäpuoli, kivijalka	SW
75	Raastuvan perustuksen itäpuoli, kivijalka	NW
76	Raastuvan perustuksen länsipuoli, kivijalka	SW
77	Raastuvan perustuksen länsipuoli, kivijalka	E
78	Raastuvan perustuksen länsipuoli, kivijalka	NE
79	Raastuvan koilliskulma, kivijalka 1 turpeen alta esiin tulleena	SW
80	Raastuvan koilliskulma, kivijalka 1 puhdistettuna	N
81	Raastuvan koilliskulma, kivijalka 1 puhdistettuna	SE
82	Raastuvan koilliskulma, kivijalka 2	S
83	Raastuvan koilliskulma, kivijalan profiili idässä	S
84	Raastuvan luoteiskulma, kivijalka	N
85	Raastuvan sisäpuoli, pohjoisosa, salaojat	NE
86	Raastuvan sisäpuoli, pohjoisosa, salaojat	W
87	Raastuvan sisäpuoli, pohjoisosa, salaojat	S
88	Raastuvan länsipuoli salaoja ja perustuskuopat	NE
89	Raastuvan länsipuoli salaoja ja perustuskuopat	NE
90	Raastuvan itäpuoli, perustuskuopat	NE
91	Työkuva	SE
92	Työkuva	N
93	Työkuva	E
94	Työkuva	E

Alanumero	Aihe	Suunta
95	Työkuva	S
96	Ryhmäkuva	S
97	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	W
98	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	NW
99	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	NW
100	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	W
101	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	NE
102	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	E
103	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	N
104	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	N
105	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	S
106	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	SE
107	Masuunin raastuvan länsi- ja pohjoispuolen kivijalka syksyllä 2005	W
108	Masuunin raastuvan länsipuolen kivijalka syksyllä 2005	NW
109	Masuunin raastuvan länsipuolen kivijalka syksyllä 2005	S
110	Masuunin raastuvan pohjoispuolen kivijalka syksyllä 2005	N
111	Masuunin raastuvan pohjoispuolen kivijalka syksyllä 2005	E
112	Masuunin raastuvan pohjoispuolen kivijalka syksyllä 2005	N
113	Masuunin raastuvan pohjoispuolen kivijalka syksyllä 2005	W
114	Ryhmäkuva	S

Liite 5

Ilomantsi Möhkön ruukki Vanha masuuni 2005

Mustavalkonegatiivit MV/RHO 125557: 1-158

Alanumero	Aihe	Suunta
1	Raastuvan länsipuoli ennen kaivausten aloittamista	SW
2	Raastuvan länsipuoli ennen kaivausten aloittamista	NW
3	Raastuvan pohjoispuoli ennen kaivausten aloittamista	NW
4	Raastuvan eteläpuoli ennen kaivausten aloittamista	S
5	Raastuvan itäpuoli ennen kaivausten aloittamista	S
6	Raastuvan itäpuoli ennen kaivausten aloittamista	N
7	Raastuvan itäpuoli ennen kaivausten aloittamista	NE
8	Raastuvan pohjois- ja itäpuoli ennen kaivausten aloittamista	NE
9	Raastuvan koilliskulma, kivijalka 1 puhdistettuna	N
10	Raastuvan pohjoispuoli ennen kaivausten aloittamista	W
11	Raastuvan pohjoispuoli ennen kaivausten aloittamista	SW
12	Raastuvan eteläpuoli ennen kaivausten aloittamista	W
13	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 1	E
14	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 1	N
15	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 1	S
16	Raastuvan koilliskulma, kivijalka 1 puhdistettuna	SE
17	Raastuvan kaakkoiskulman perustuskuoppa	W
18	Raastuvan kaakkoiskulman perustuskuoppa	N
19	Raastuvan kaakkoiskulman perustuskuoppa	S

Alanumero	Aihe	Suunta
20	Työkuva	N
21	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1, länsiprofiili	W
22	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat, kivijalka 1	W
23	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat, kivijalka 1	NE
24	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, kivijalka 1	NE
25	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, kivijalka 1	NE
26	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 1-2, kivijalka 1	NE
27	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 1	NE
28	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1	N
29	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, kivijalka 1	NW
30	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, kivijalka 1	NE
31	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1	NE
32	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat 1-2	NE
33	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1	S
34	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanavat, kivijalka 1	SW
35	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 1, länsiprofiili	NW
36	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia	SW
37	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanavat	SW
38	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	SW
39	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanavat	SW
40	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	E
41	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanavat	E
42	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanavat	SW
43	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia	SW
44	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia	S
45	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanavat	SW

Alanumero	Aihe	Suunta
46	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, putkikanava	NE
47	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	N
48	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	N
49	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	NE
50	Raastuvan sisäpuoli ja perustuksen edusta etelässä	N
51	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanavat	N
52	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia	NW
53	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	N
54	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanavat	N
55	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, kivijalka, lattia, putkikanavat	N
56	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, kivijalka 1	
57	Raastuvan sisäpuoli, pohjoisosa, salaojat	NE
58	Raastuvan sisäpuoli, pohjoisosa, salaojat	SW
59	Raastuvan länsipuoli salaoja ja perustuskuopat	NE
60	Raastuvan sisäpuoli, pohjoisosa, salaojat	SW
61	Raastuvan sisäpuoli, pohjoisosa, salaojat	SW
62	Raastuvan sisäpuoli, pohjoisosa, salaojat	SW
63	Raastuvan länsipuoli salaoja ja perustuskuopat	S
64	Raastuvan itäpuoli salaoja ja perustuskuopat	S
65	Raastuvan itäpuoli salaoja ja perustuskuopat	N
66	Raastuvan itäpuoli salaoja ja perustuskuopat	N
67	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	SW
68	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	SW
69	Raastuvan länsipuoli salaoja ja perustuskuopat	S
70	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	NE
71	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	NE

Alanumero	Aihe	Suunta
72	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	N
73	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 3	SW
74	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	SW
75	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	SW
76	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	N
77	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	SW
78	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	SE
79	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	NE
80	Raastuvan itäpuoli salaoja ja perustuskuopat	N
81	Raastuvan itäpuoli salaoja, luoteiskulma	NE
82	Raastuvan lounaiskulma, putkikanavat, kaivausvaihe 2	NW
83	Raastuvan perustuksen itäpuoli, kivijalka	NE
84	Raastuvan perustuksen itäpuoli, kivijalka	NW
85	Raastuvan perustuksen itäpuoli, kivijalka	W
86	Raastuvan perustuksen itäpuoli, kivijalka	S
87	Raastuvan perustuksen länsipuoli, kivijalka	NE
88	Raastuvan perustuksen länsipuoli, kivijalka	W
89	Raastuvan perustuksen länsipuoli, kivijalka	SE
90	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, itäprofiili	E
91	Raastuvan perustuksen länsipuoli, kivijalka	SW
92	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	NE
93	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, itäprofiili	E
94	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, itäprofiili	E
95	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	NE
96	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	NW
97	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	NW

Alanumero	Aihe	Suunta
98	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, putkikanava 2 (tyhjennetty), kivijalka 1	N
99	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	E
100	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, kivijalka	W
101	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	W
102	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, putkikanavat	SW
103	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, putkikanavat	SE
104	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, putkikanavat	E
105	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	W
106	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	E
107	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	NE
108	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	E
109	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	SE
110	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	NW
111	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	SW
112	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, kivijalka 2 lännessä	E
113	Raastuvan kaakkoiskulman perustuskuoppa, tiiliseinä lännessä	E
114	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, raastuvan perustus	SE
115	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, raastuvan perustus	S
116	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, raastuvan perustus	S
117	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, kivijalka	NW
118	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, kivijalka	N
119	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, kivijalka	N
120	Raastuvan perustuksen eteläpuoli, lattia, putkikanava 2, raastuvan perustus	SE
121	Raastuvan koilliskulma, kivijalka 2	S
122	Raastuvan koilliskulma, kivijalka 2	N
123	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia	NE

Alanumero	Aihe	Suunta
124	Raastuvan sisäpuoli, etelässä, lattia, kivijalka	NW
125	Raastuvan luoteiskulma, kivijalka	N
126	Raastuvan koilliskulma, kivijalan profiili idässä	W
127	Raastuvan itäpuolinen perustus	N
128	Raastuvan lounaiskulma, putket perustuksen vierellä	N
129	Työkuva	N
130	Raastuvan itäpuolinen perustus	S
131	Työkuva	SW
132	Raastuvan lounaiskulma, putket perustuksen vierellä	NW
133	Raastuvan lounaiskulma, putket perustuksen vierellä	NE
134	Raastuvan lounaiskulma, putket perustuksen vierellä	NE
135	Ryhmäkuva	S
136	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	S
137	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	SE
138	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	N
139	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	N
140	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	N
141	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	S
142	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	NW
143	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	W
144	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	NW
145	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	N
146	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	NW
147	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	NE
148	Masuunin raastuvan eteläpään kivijalka syksyllä 2005	E
149	Masuunin raastuvan länsipuolen kivijalka syksyllä 2005	S

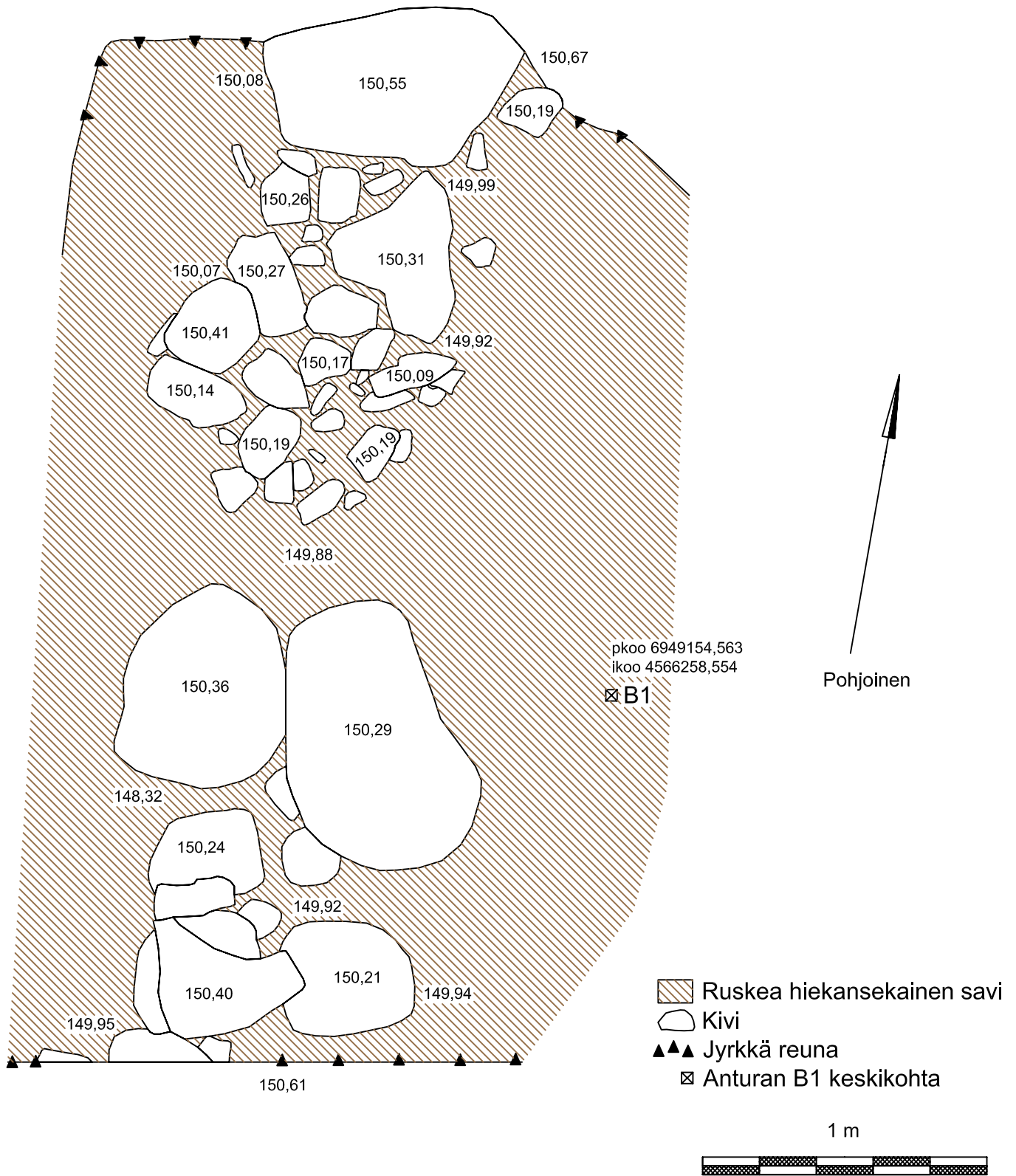
Alanumero	Aihe	Suunta
150	Masuunin raastuvan länsipuolen kivijalka syksyllä 2005	NW
151	Masuunin raastuvan länsipuolen kivijalka syksyllä 2005	S
152	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	SE
153	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	SE
154	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	NE
155	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	N
156	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	N
157	Masuunin raastuvan itäpuolen kivijalka syksyllä 2005	S
158	Ryhmäkuva	S

ILOMANTSI, Möhkön ruukki, Vanha masuuni 2005

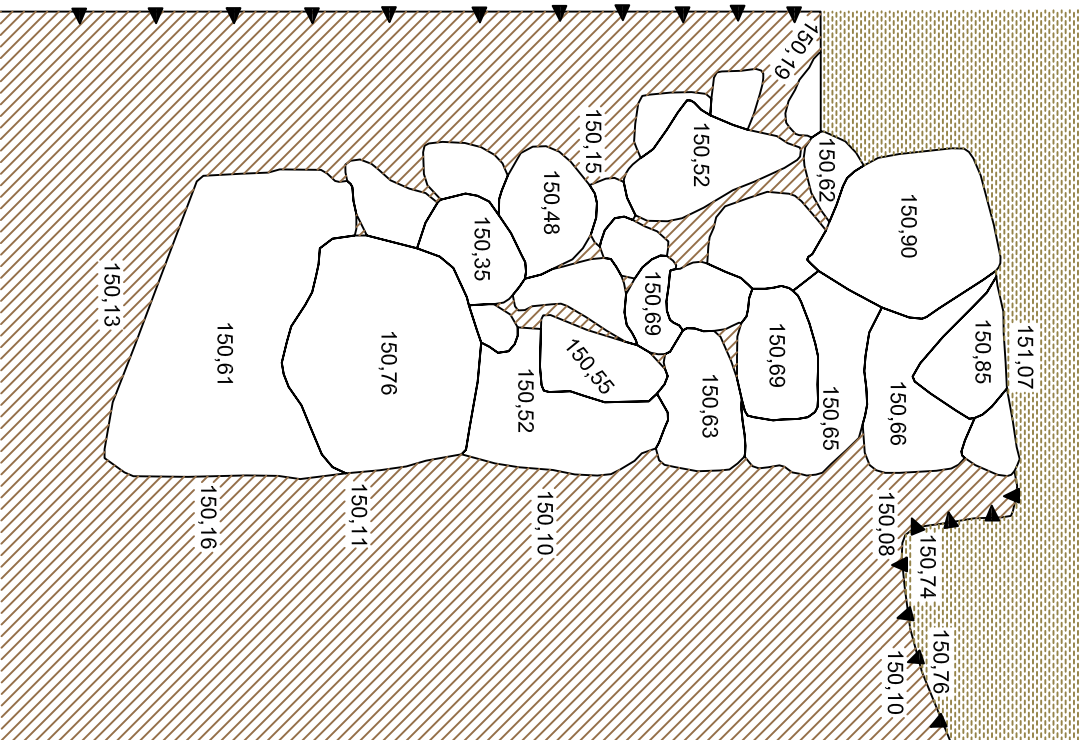
Karttaluettelo

Karttanro	Mk		Piirtäjä
1	1:20	Anturakuoppa B1. Taso.	RM, puht. piirt. AK
2	1:20	Anturakuoppa C1. Taso.	RM, puht. piirt. AK
3	1:25	Anturakuoppa C1. Profiilit.	RM, puht. piirt. AK
4	1:20	Anturakuoppa D1. Taso.	RM, puht. piirt AK
5	1:25	Anturakuoppa D1. Profiili.	RM, puht. piirt. AK
6	1:20 1:25	Anturakuoppa C4. Taso ja profiili.	AK
7	1:20 1:25	Anturakuoppa B6. Dokumentointitaso 1 & 2. Tiiliseinämän länsiprofiili.	RM, puht. piirt. AK
8	1:20	Anturakuoppa B6. Dokumentointitaso 3.	RM, puht. piirt. AK
9	1:25	Anturakuoppa B6. Profiilit.	RM & AK, puht. piirt. AK
10	1:20	Anturakuoppa B6 lounaispuolinen koekuoppa.	AK
11	1:20 1:25	Anturakuoppa C6. Taso ja profiili.	AK
12	1:20 1:25	Anturakuoppien A6 ja A7 välinen kiveys.	AK
13	1:25	Anturakuoppa B7. Profiili.	RM, puht. piirt. AK
14	1:20 1:25	Anturakuoppa C7. Taso ja kivijalan länsiprofiili.	RM, puht. piirt. AK
15	1:20	Anturakuoppa C7. Laajennus.	RM, puht. piirt. AK
16	1:25	Anturakuoppa C7. Pohjoisprofiili.	RM, puht. piirt. AK

17	1:25	Anturakuoppa C7. Rakenteiden profiilit	RM, puht. piirt. AK
18	1:20 1:25	Anturakuoppa D8. Taso ja profiilit.	AK
19	1:20	Anturakuoppa B8. Taso.	AK
20	1:20 1:25	Anturakuoppa C8. Taso ja länsiprofiili.	AK
21	1:20	Anturakuoppa C8. Laajennus.	AK
22	1:25	Anturakuoppa C8. Pohjoisprofiili. Rautalevyn päällä olevan kiven länsiprofiili.	AK
23	1:25	Anturakuoppa C8. Rakenteiden profiilit.	AK
24	1:20	Raastuvan kivijalan eteläpuoli. Putkikanava I:n kohdalla oleva aukko.	AK
25	1:50	Raastuvan itäinen kivijalka. Profiili.	AK

ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005	Anturakuoppa B1 Raastuvan kivijalan pohjoisosan länsipuolen perustus Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Riina Mäki 2005 Puht.piirt. Andreas Koivisto 2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI Kartta 1

pkoo 6949155 909
 ikoo 4566265,932
 ☒ C1

- Ruskea hiekansekainen savi
- Tummanruskea multa
- Kivi
- ☒ Anturan C1 keskikohta
- ▲▲ Jyrkkä reuna

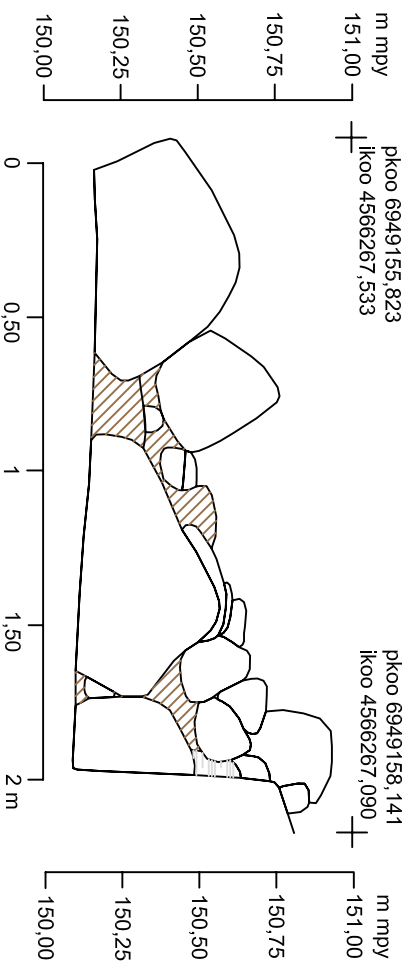
Pohjoinen

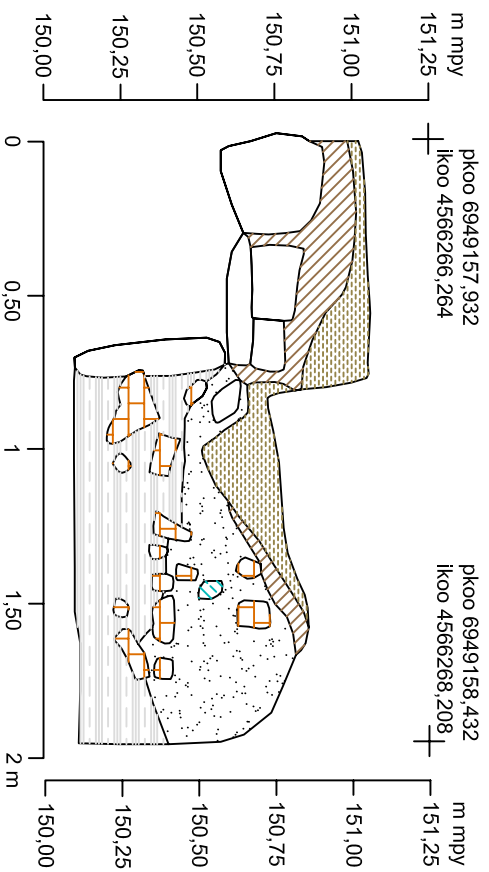
1 m

ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		Anturakuoppa C1 Raastuvan kivijalan pohjoisosan itäpuolen perustus MK 1:20	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Riina Mäki 2005		MUSEOVARASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI	
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006		Kartta 2	

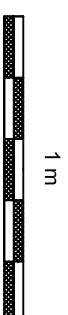
N-S suuntaisen kivijalan itäprofiili

Kuopan pohjoisprofiili

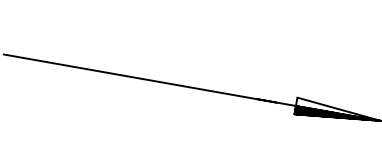
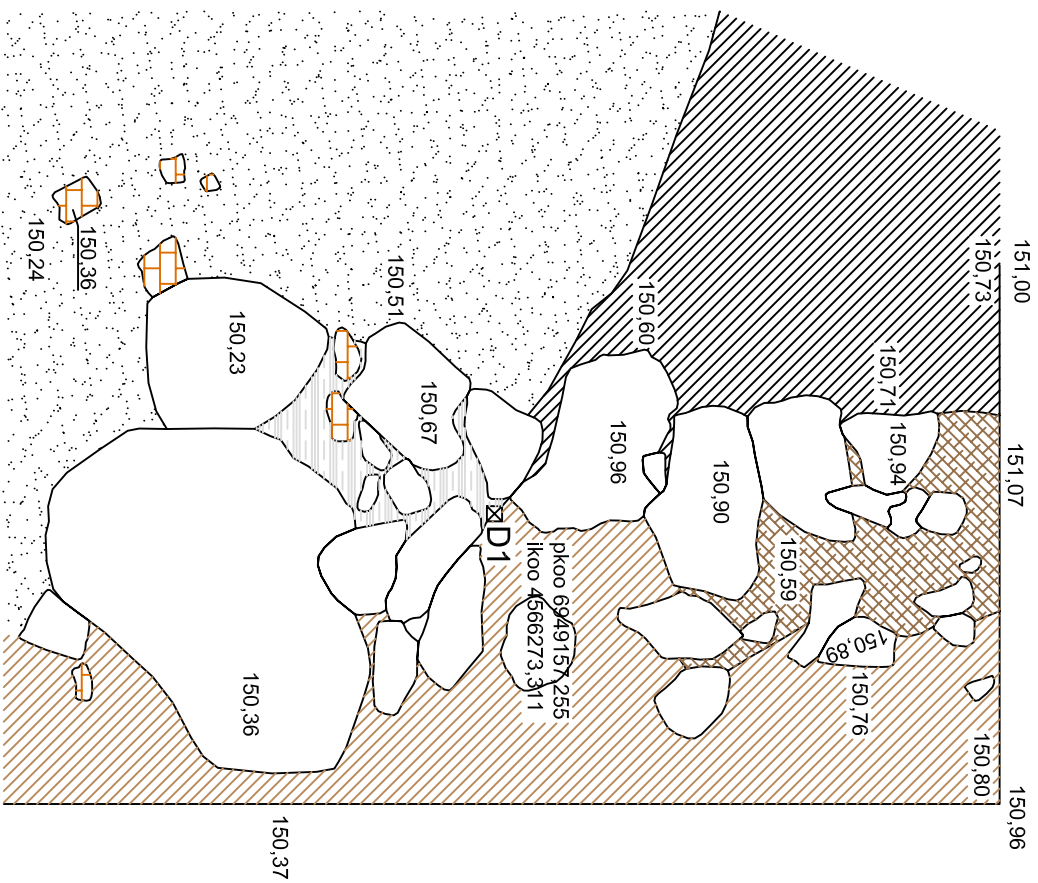

- Ruskea hiekkansekainen savi
- Tummanruskea multa
- Purkukerros, seassa nokea, kiveä, laastia ja tiiltä
- Harmaa savi
- Laasti
- Kivi
- Tiili

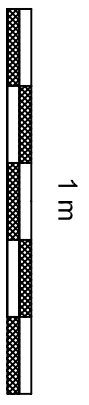

ILOMANTSI	
Möhkön ruukki, Vanha masuuni	
V.-P. Suhonen 2005	
MITTAUSDOKUMENTOINTI	
Riina Mäki 2005	
Puht,piirt. Andreas Koivisto 2006	
Anturakuoppa C1	
Raastuvan kivijalan pohjoisosan itäpuolen perustus	
Profiili Mk 1:25	
MUSEOVARASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI	
Kartta 3	

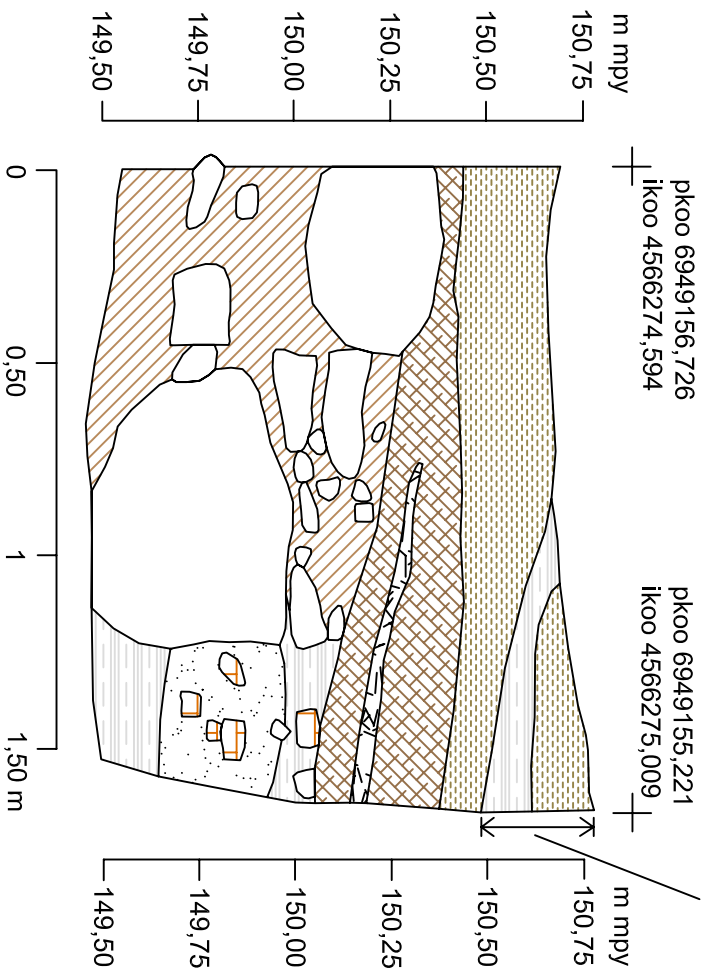

- Tumma harmaanruskea likamaa
- Vaaleanruskeaa savensekainen hiekka
- Vaaleanharmaa savi
- Tumma palanut hiekka, seassa hiiltä ja kuonaa
- Ruskea hiekka, seassa kuonaa ja tiilmurskaa
- Kivi
- Tiili
- Anturan D1 keskipöytä

ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		Anturakuoppa D1	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Riina Mäki 2005		MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI	
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006		Kartta 4	

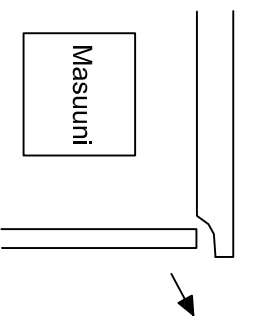
Maakerrokset tuotu keväällä 2005
masuunin katoksen rakentamisen
yhteydessä

- Tummanruskea multa
- Vaaleanruskea savipitoinen hiekka
- Purkukerros, seassa nokea, kiveä, laastia ja tiiltä
- Harmaa savi
- Tumma harmaanruskea likamaa
- Ohut kivikerros
- Kivi
- Tiili

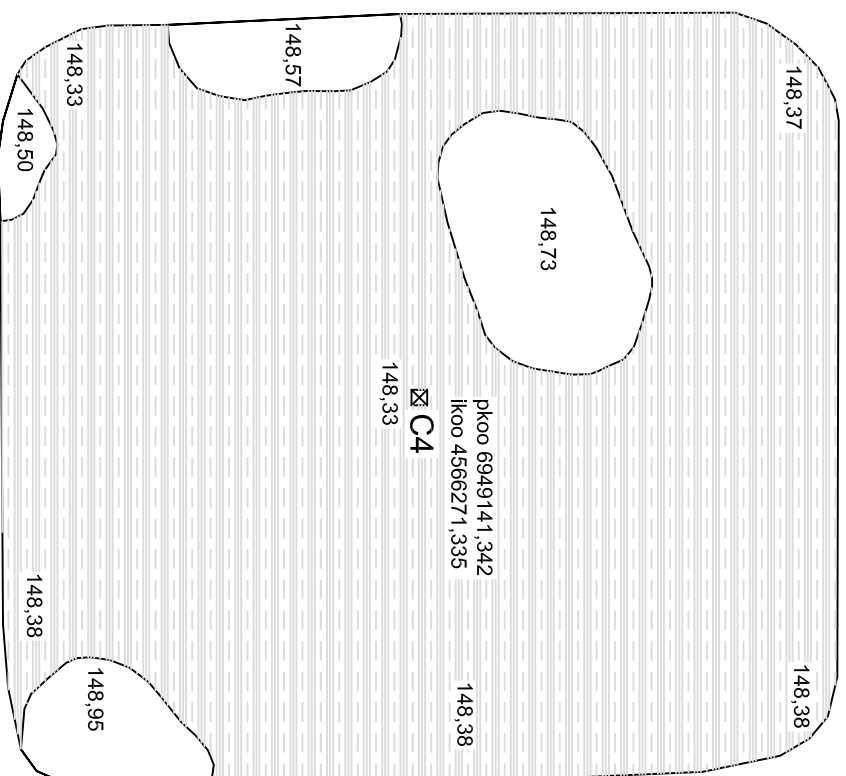
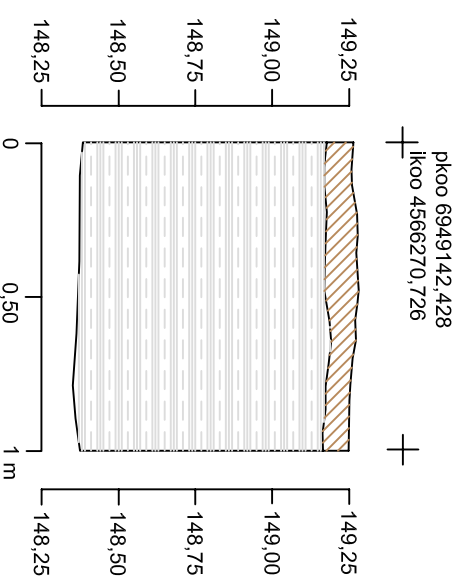

1 m

ILOMANTSI		Anturakuoppa D1 Raastuvan kivijalan koilliskulmasta itään suuntautuvan kivijalan itäprofiili Profiili Mk 1:25
Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		
MITTAUSDOKUMENTOINTI		
Riina Mäki 2005		MUSEOVARASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006		Kartta 5

Pohjoisprofiili, mk 1:25

- Vaaleanharmaa savi
- Vaaleanruskea hiekkatäytemaa
- Kivi

Pohjoinen

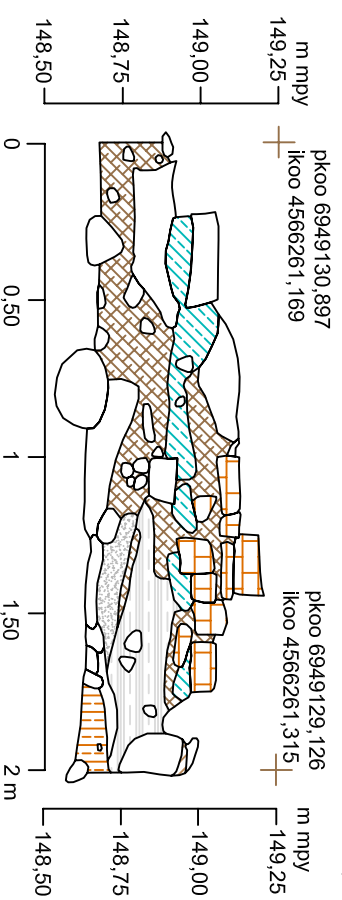

<p>ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005</p>		<p>Anturakuoppa C4 Mk 1:20 & mk 1:25</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2005</p>		<p>MUSEOVARASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI</p>	
<p>Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006</p>		<p>Kartta 6</p>	

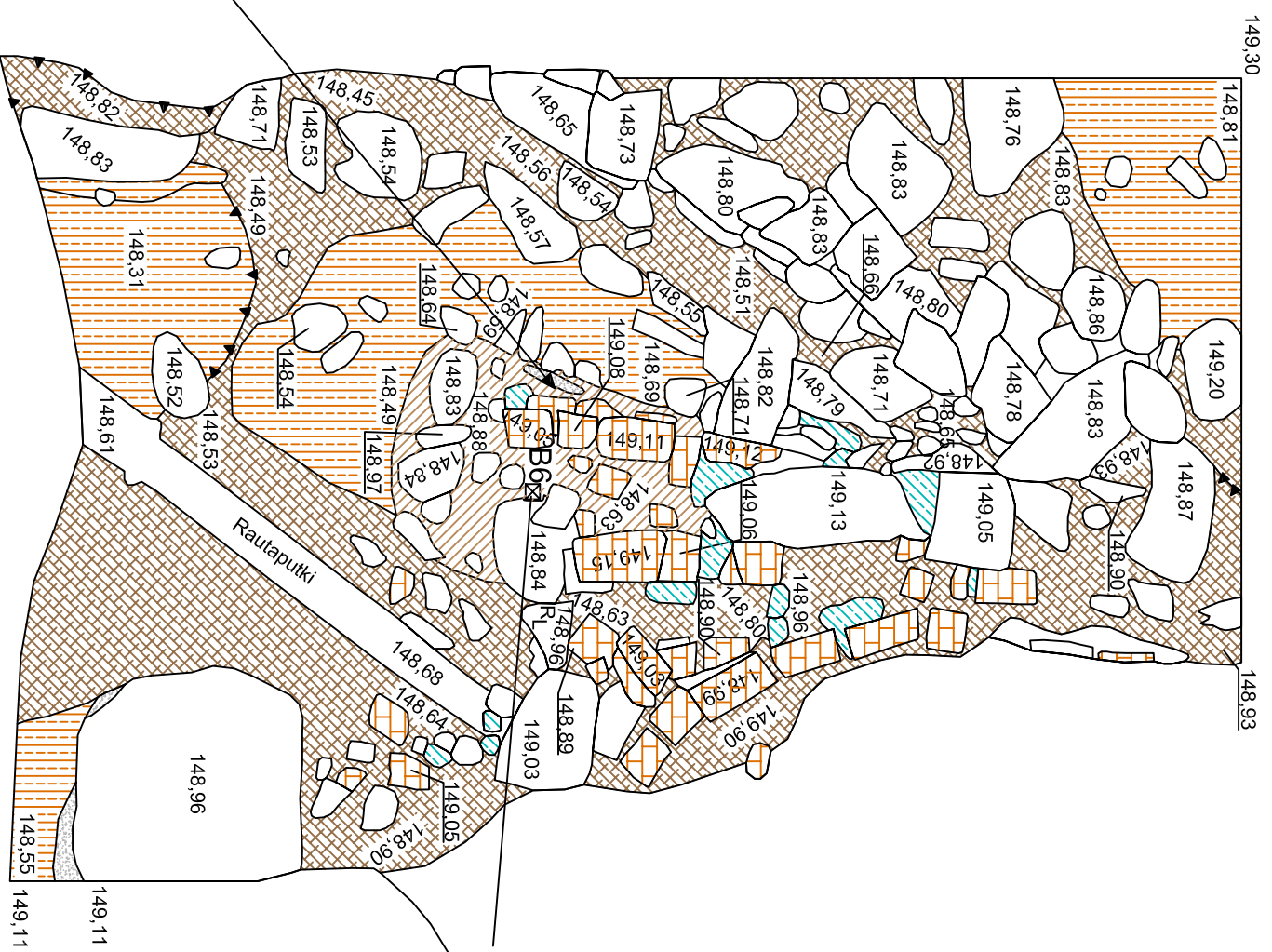
Dokumentointitaso 1

Tiiliseinämän länsiprofiili, mk 1:25

Dokumentointitaso 2

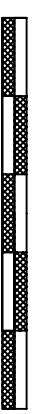

- Vaaleanruskea hiekkapitoinen savi
- Vaaleanharmaa savi
- Karkea tummanruskeaa hiilipitoinen hiekka
- Ruoste pitoinen hieno hiekka
- Savipitoinen vaaleanruskeaa hiekka
- Vaaleanharmaa hieno tuhkakeros
- Laasti
- Kivi
- Tiili
- Tulitiili
- Juuri
- Anturan B6 keskikohta
- Rautalevy
- Jyrkkä reuna

pkoo 6949129,1
ikoo 4566261,066

Pohjoinen

1 m

ILOMANTSI
Möhkön ruukki,
Vanha masuuni
V.-P. Suhonen 2005

Anturakuoppa B6
Dokumentointitaso 1 & 2
Tiiliseinämän länsiprofiili
MK 1:20 & 1:25

MITTAUSDOKUMENTOINTI

MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO

Riina Mäki 2005

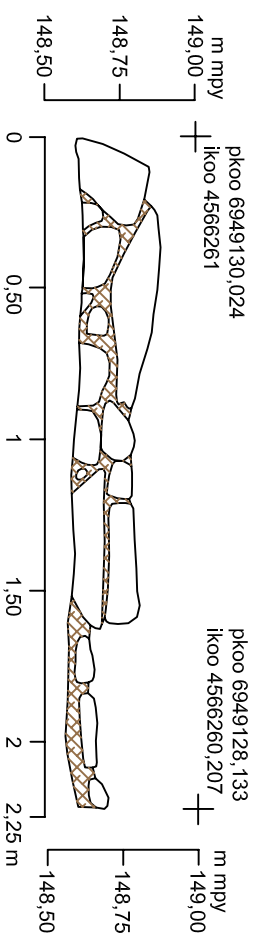
HELSINKI

Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006

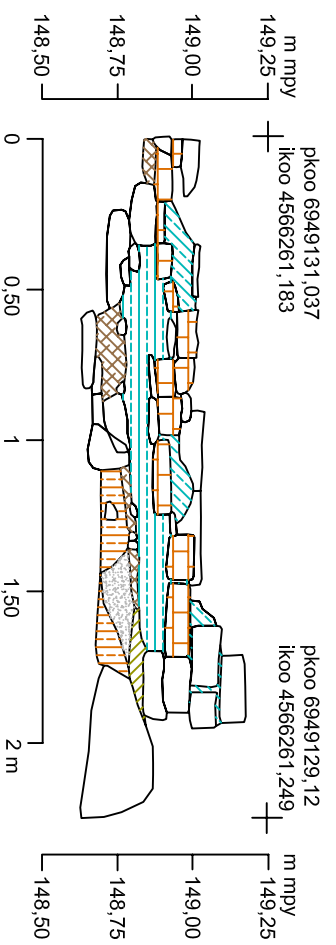
Kartta 7

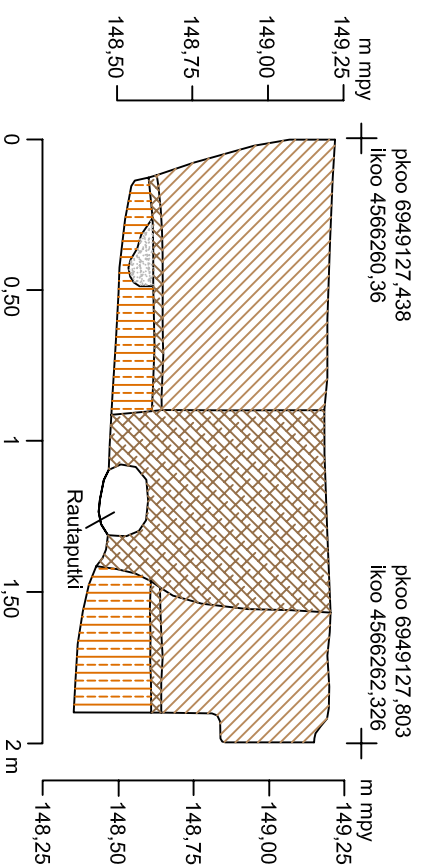
Itäisen NE-SW suuntaisen kiviseinän länsiprofiili

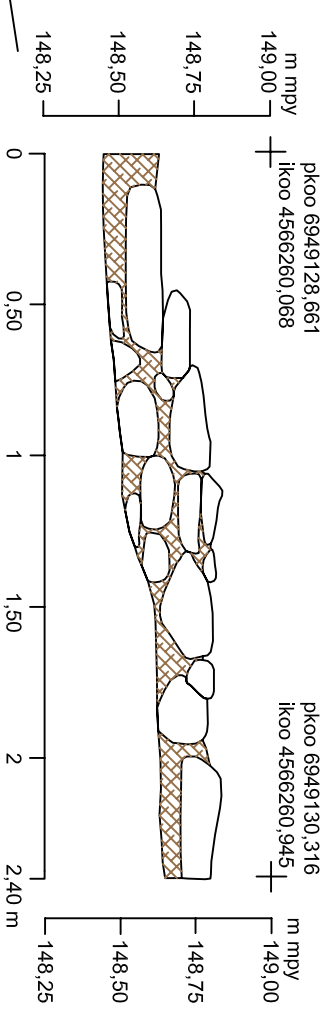
N-S suuntaisen tiiliseinän länsiprofiili

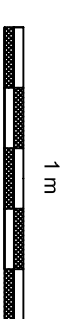
Kuopan eteläprofiili

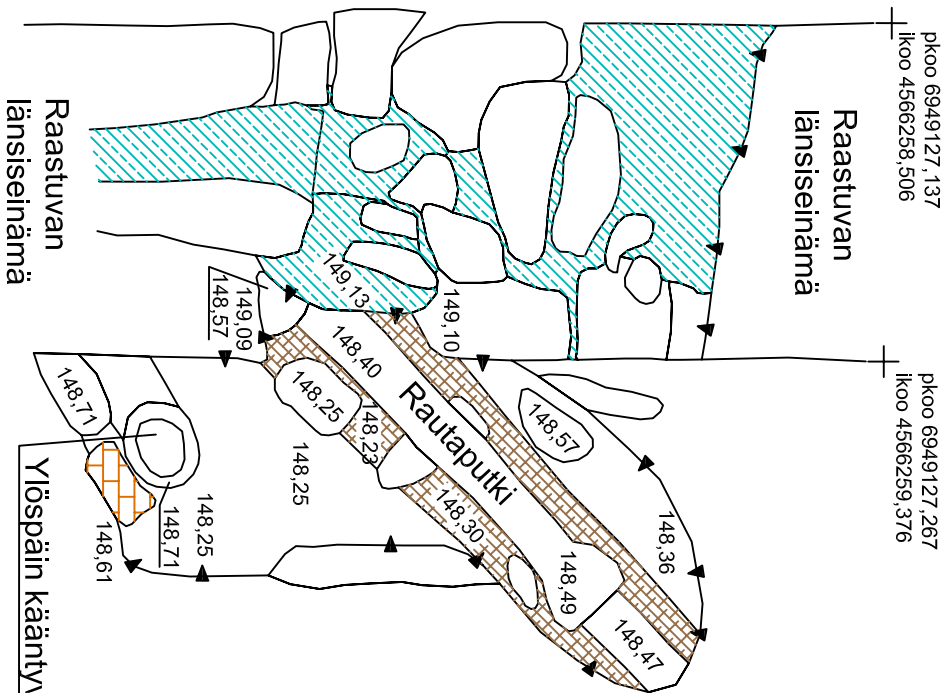
Läntisen NE-SW suuntaisen kiviseinän itäprofiili

- Karkea tummanruskeaa hiiliptioinen hiekka
- Ruosteptioinen hieno hiekka
- Vaaleanruskeaa savipitoinen hiekka
- Vaaleanruskeaa hiekansekainen savi
- Vaaleanharmaa hieno tunkakerros
- Laasti
- Laasti, seassa kiviä
- Kivi
- Tiili
- Rautalevy
- Anturan B6 keskikohta

ILOMÄNTSI	
Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005	
MITTAUSDOKUMENTOINTI	
Riina Mäki & Andreas Koivisto 2005	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006	Kartta 9

pkoo 6949127,137
lkoo 4566258,506

pkoo 6949127,267
lkoo 4566259,376

- Karkea tummanruskea hiilipitoinen hiekka
- Rautapitoinen hieno hiekka
- Laasti
- Kivi
- Jyrkkä reuna

Pohjoinen

1 m

ILOMANTSI
Möhkön ruukki,
Vanha masuuni
V.-P. Suhonen 2005

Anturakuoppa B6
lounaispuolinen koekuoppa
Mk 1:20

MITTAUSDOKUMENTOINTI

MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO
HELSINKI

Andreas Koivisto 2005

Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006

Kartta 10

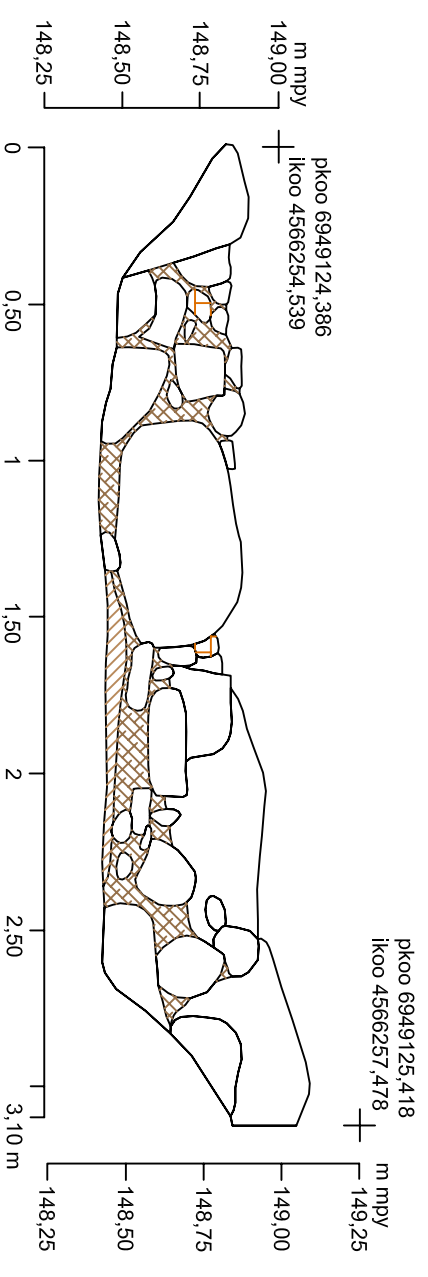
Raastuvan
länsiseinämä

Ylöspäin kääntyvä rautaputki

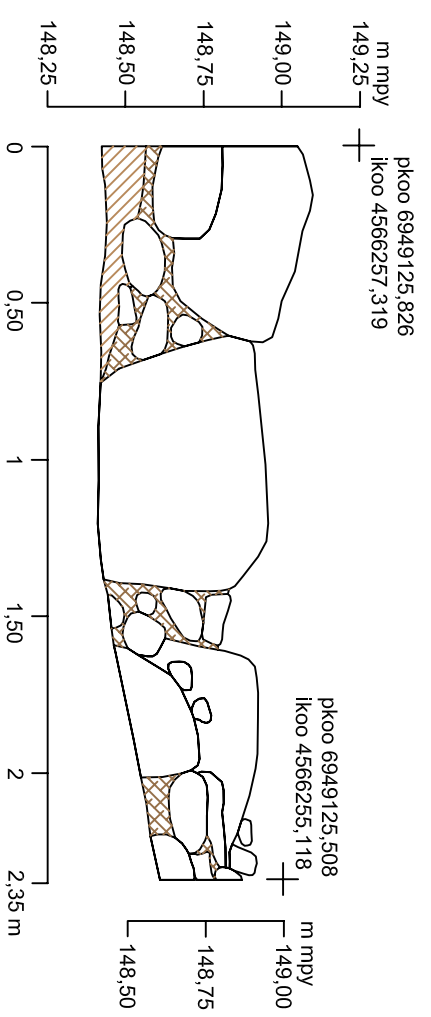

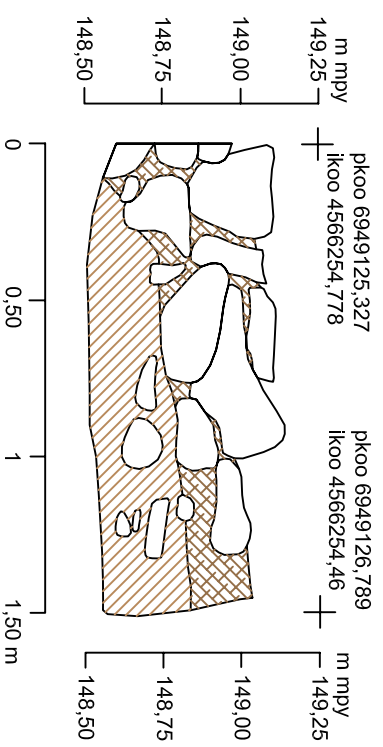
Kiviseinän eteläprofiili, mk 1:25

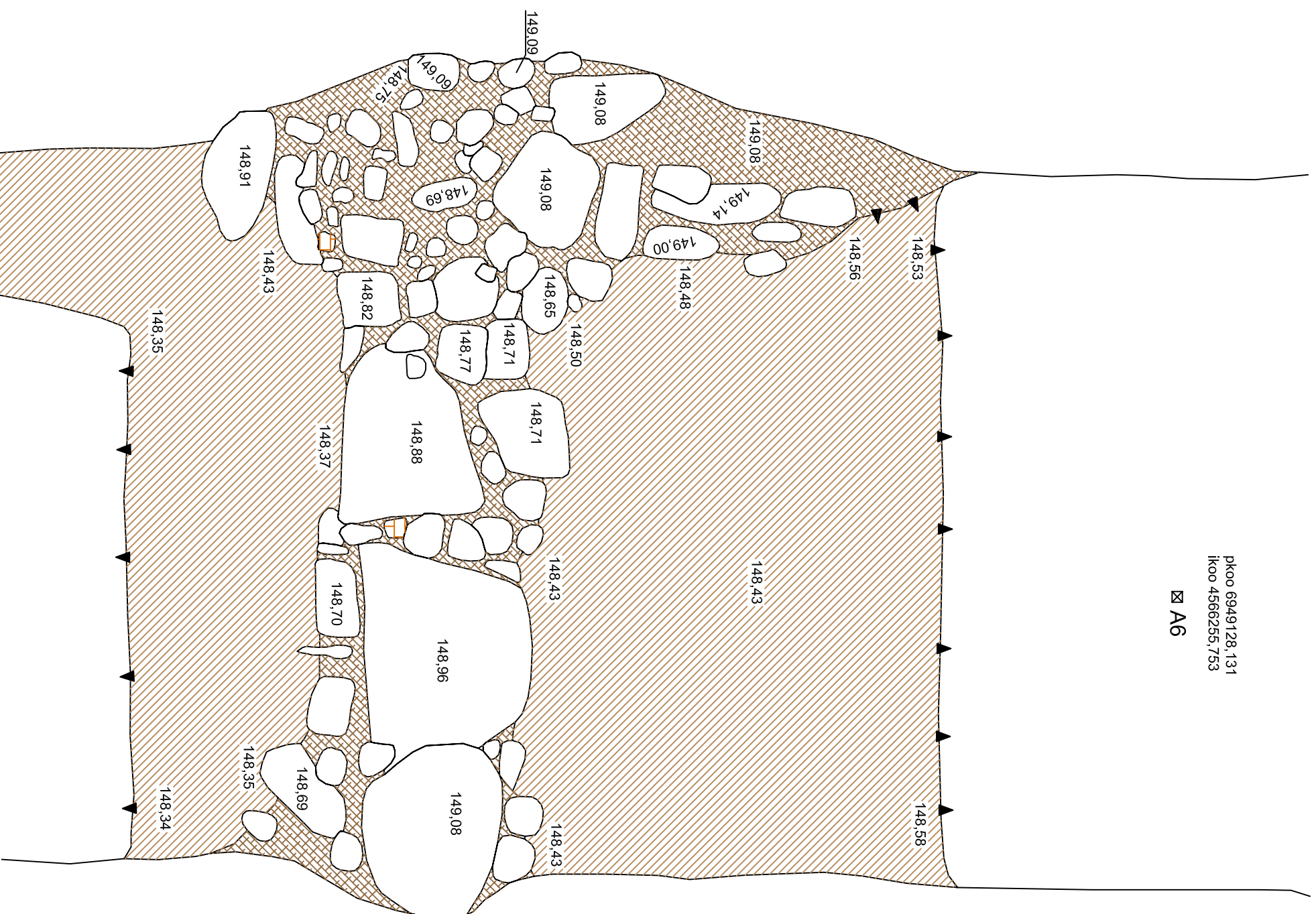
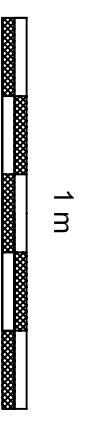
Kiviseinän pohjoisprofiili, mk 1:25

Kiveyksen länsiprofiili, mk 1:25

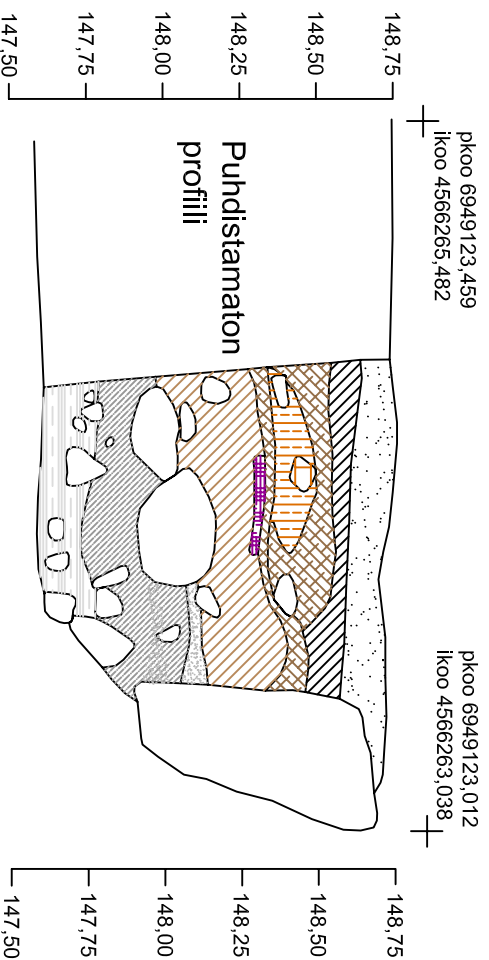

- Tumma harmaanruskea ilkamaa
- Vaaleanruskea savensekainen hiekka
- Kivi
- Tiili
- Anturan A6 keskikohta
- Jyrkkä reuna

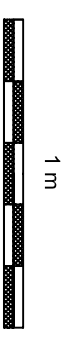

Pohjoinen

ILOMANTSI		A6 ja A7 välinen kiveys
Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		
MITTAUSDOKUMENTOINTI		MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Andreas Koivisto 2005		Kartta 12
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006		
MK 1:20 & 1:25		

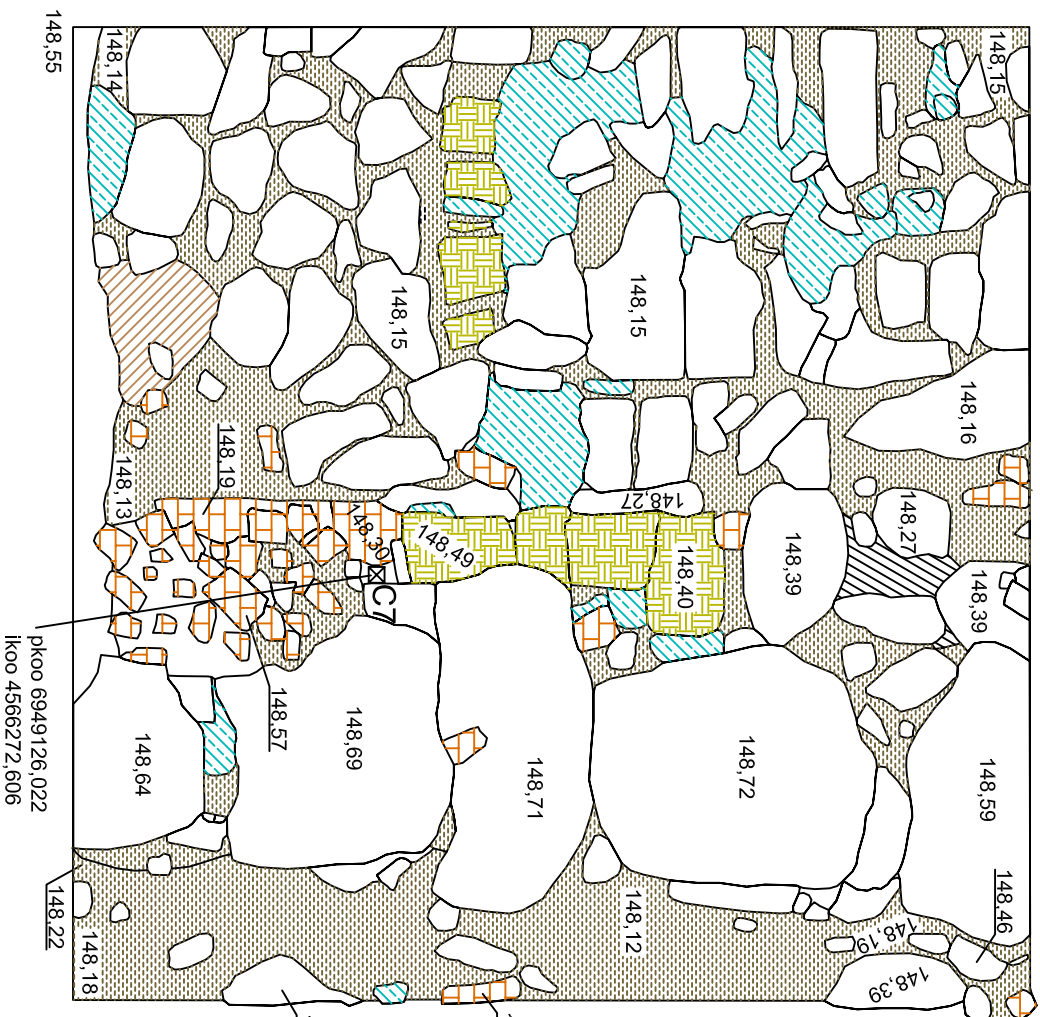
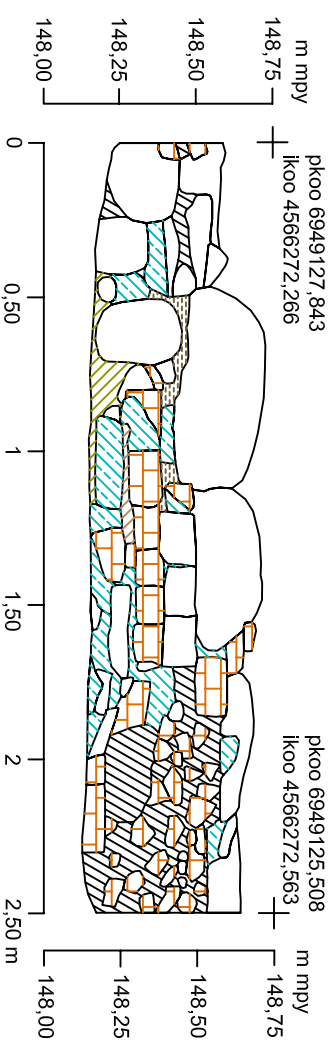

- Tummanharmaa karkea hiekka
- Tiilien- ja laastinsekainen maa
- Tumma harmaanruskea karkea likamaa
- Pehmeä musta/violetti karstakerros
- Vaaleanruskea savensekainen hieno hiekka
- Tummanharmaa savensekainen hieno hiekka
- Vaaleanharmaa savi
- Hieno vaaleanharmaa tuhkakkerros
- Purkukerros, seassa kuonaa ja tiiltä
- Kivi
- Tiili

ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		Anturakuoppa B7 Eteläprofiili	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Riina Mäki 2005		MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI	
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006		Kartta 13	

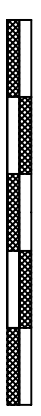
Kivijalan länsiprofiili, mk 1:25

- Musta hiilensekainen ja savipitoinen hiekka
- Vaaleanruskeaa hiekkapitoinen savi
- Kovaksi tallautunut tummanruskeaa maa
- Vaaleanruskeaa hiekka
- Laasti
- Kivi
- Tiili
- Tuliitiili
- Anturan C7 keskikohta

Pohjoinen

1 m

ILOMANTSI
Möhkön ruukki,
Vanha masuuni
V.-P. Suhonen 2005

Anturakuoppa C7

Taso ja profiili

MK 1:20 & 1:25

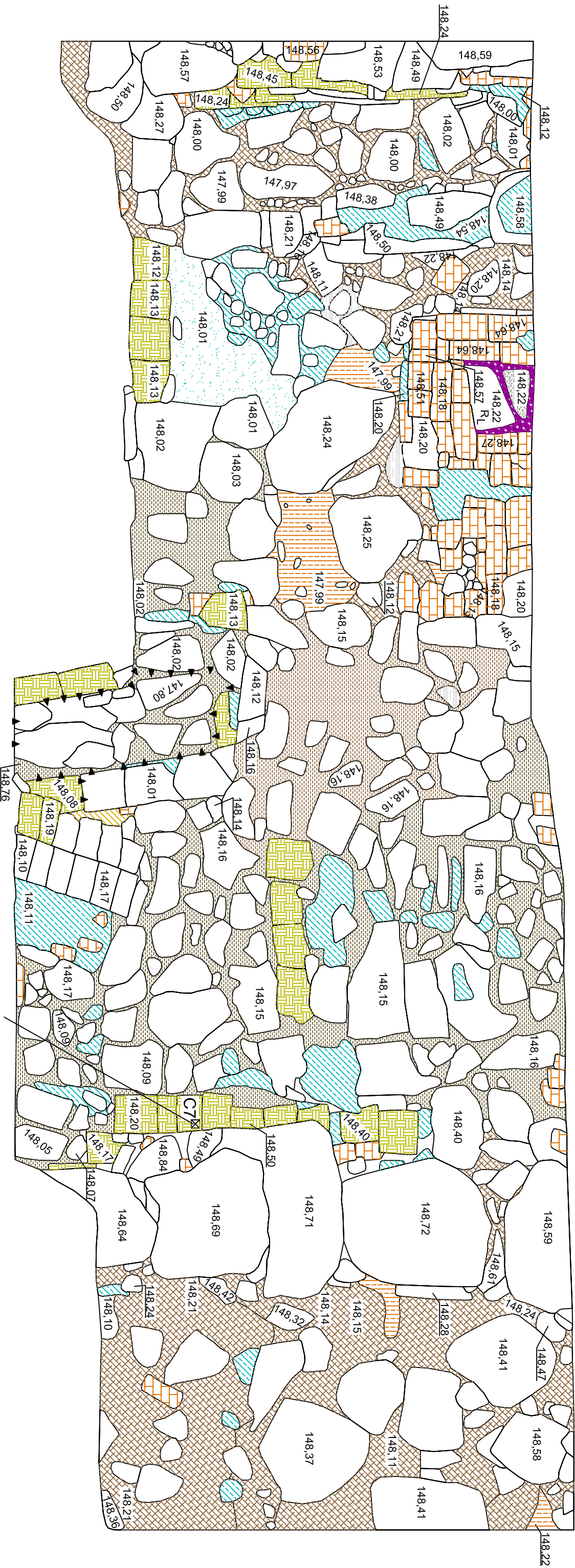
MITTAUSDOKUMENTOINTI

MUSEOVARASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO
HELSINKI

Riina Mäki 2005

Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006

Kartta 14

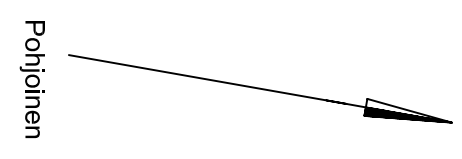

pkoo 6948126.022
lkoo 4566272.606

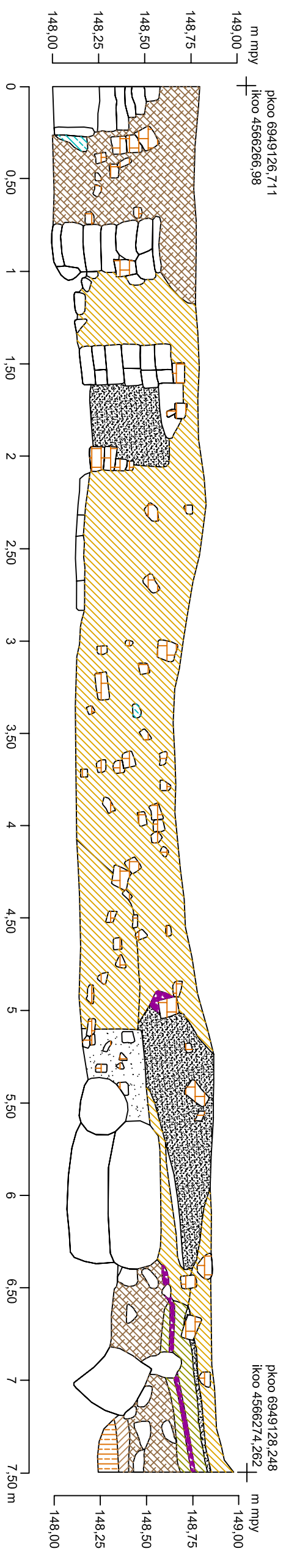
1 m

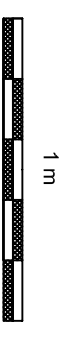
- Ruskea kovaksi tallautunut hiekka
  - Tummanruskea karkea hiekka
  - Rautapitoinen hieno hiekka
  - Kova musta hiiltynyt karstakerros
  - Laastin- ja hiekansekainen maa
  - Vaaleanruskea hieno hiekka
  - Pehmeä mustavioletti karstakerros
  - Vaalea keltaruskea karkea hiekka
  - Musta hiiltynyt nokkerros
  - Vaaleanharmaa savi
  - Laasti
  - Anturan C7 keskipiste
-
- Kivi
  - Tiiiii
  - Tuliitiii
  - Rautatevy
  - Jyrkkä reuna

ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		Anturakuoppa C7 Laajennus MK 1:20	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Riina Mäki 2005		MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI	
Puh.t. piirt. Andreas Koivisto 2006		Kartta 15	

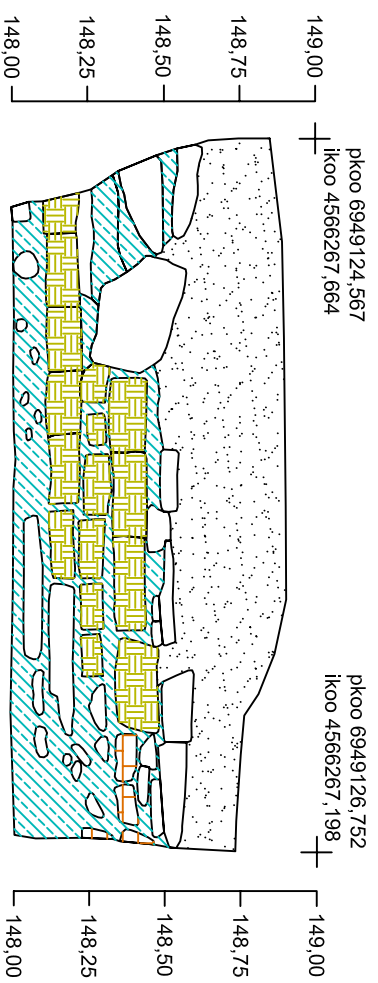

- Tummanruskea karkea hiekka
- Rautapitoinen hieno hiekka
- Kova musta hiltynyt karstakerros
- Vaaleannruskea hieno hiekka
- Pehmeä mustanvioletti karstakerros
- Vaaleannruskea hiekkapitoinen savi
- Vaalea keltaruskea karkea hiekka
- Musta hiltynyt nokkerros
- Oranssi karkea hiekka, seassa laastia ja tiittä
- Laasti
- Kivi
- Tiili

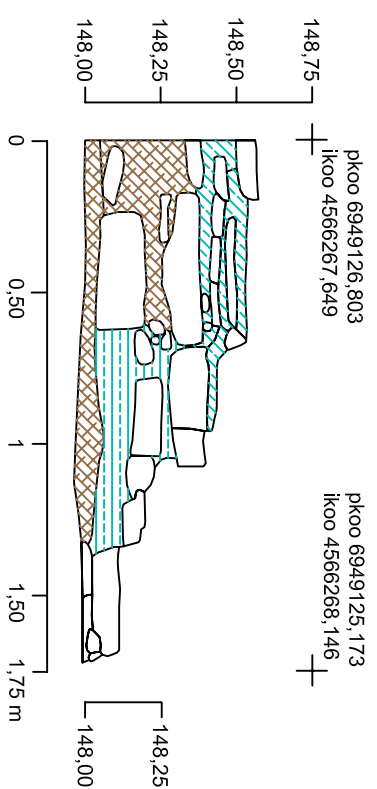
ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		Anturakuoppa C7 Pohjoisprofiili	
MITTAUSDOKUMENTOINTI Riina Mäki 2005		MUSEONRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI	
Puh.t. piirt. Andreas Koivisto 2006		Kartta 16	

1: Kuopan iansipuoii

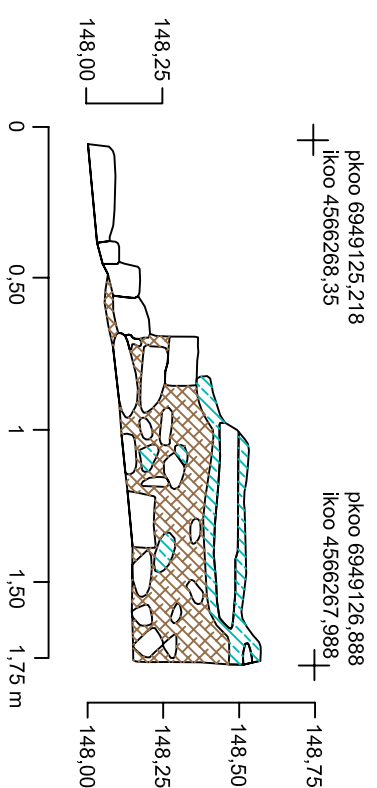
0 0,50 1 1,50 2 2,30 m

2. N-S suuntaisen kiviseinämän W-profiili

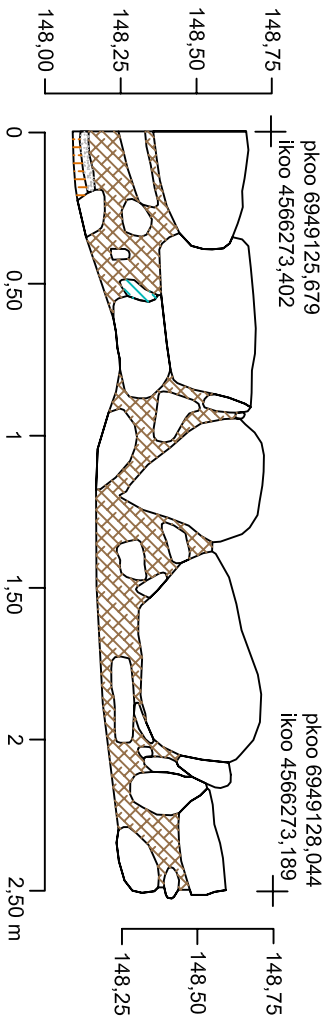
0 0,50 1 1,50 1,75 m

3. N-S suuntaisen kiviseinämän E-profiili

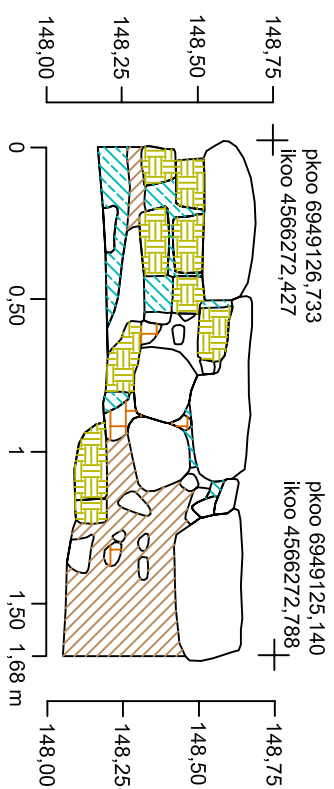
0 0,50 1 1,50 1,75 m

7. N-S suuntaisen kivijalan E-profiili

0 0,50 1 1,50 2 2,50 m

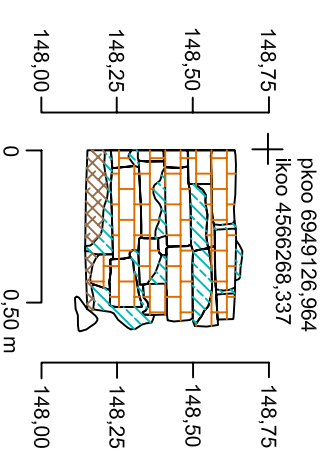
8. N-S suuntaisen kivijalan W-profiilin S-pääty

0 0,50 1 1,50 1,68 m

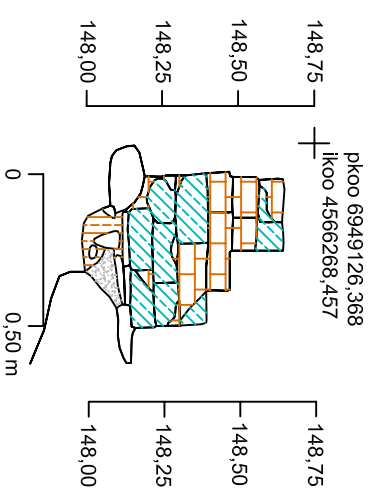
- Purkukerros
- Tummannruskea karkea hiekka
- Laastia, seassa pieniä kiviä
- Hieno vaaleanharmaa tuhkakerros
- Rautapitoinen hieno hiekka
- Pehmeä musta/violetti karsta
- Vaaleanruskea hieno hiekka
- Laasti
- Kivi
- Tiili

4. N-S suuntaisen tiilirakenteen W-profiili

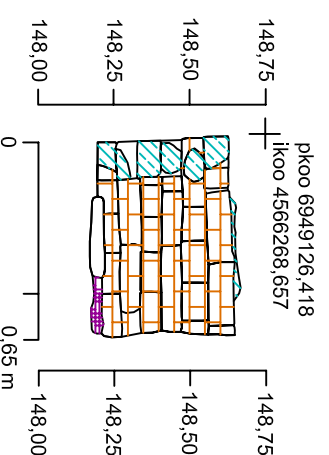
0 0,50 m

5. Tiilirakenteen S-profiili

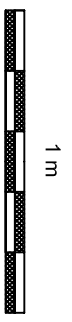
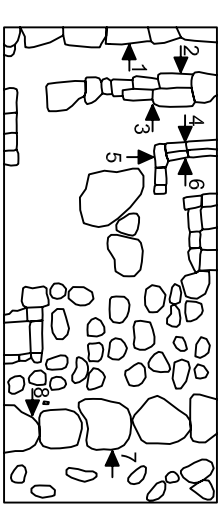

0 0,50 m

6. Tiilirakenteen E-profiili

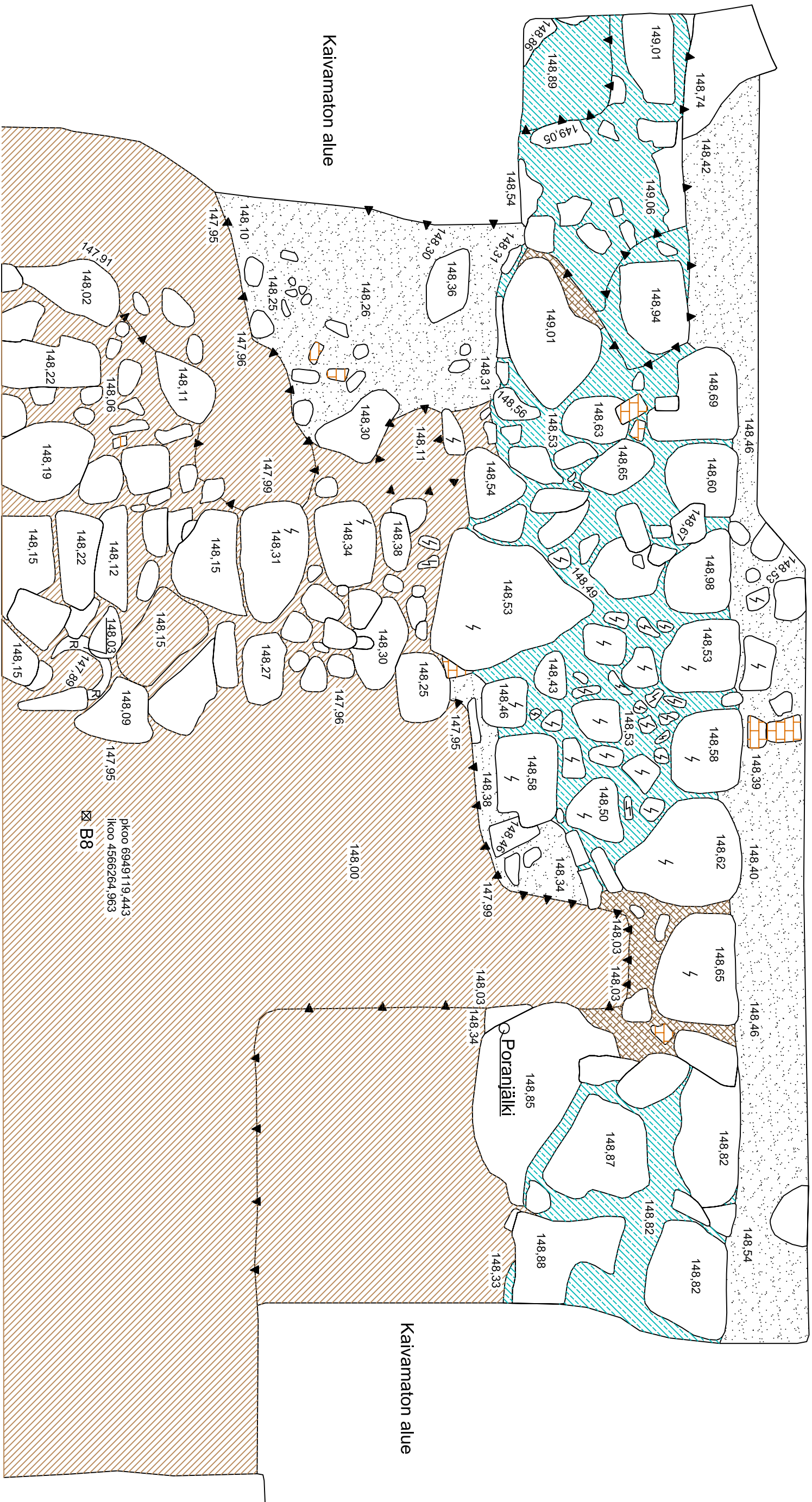

0 0,65 m

ILOMANTSI		Anturakuoppa C7
Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		
MITTAUSDOKUMENTOINTI		MUSEOVARASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Riina Mäki 2005		Kartta 17
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006		

- Purkkukerros
- Tumma harmaanruskea liikkamaa
- Vaaleanharmaa savensekainen hiekka
- Kivi
- Palanut rapautunut kivi
- Tiili
- Rauta
- Anturan B8 keskipöytä
- Jyrkkä reuna

pkoo 6949119,443
lkoo 4566264,963
B8

Poranjälki
148,85
148,87
148,82
148,88
148,82
148,83

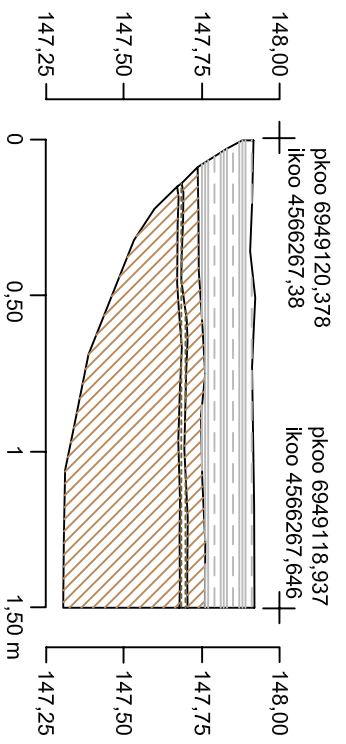
ILOMANTSI		Anturakuoppa B8
Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		
MITTAUSDOKUMENTOINTI		MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Andreas Koivisto 2005		Kartta 19
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006		

1 m

Pohjoinen

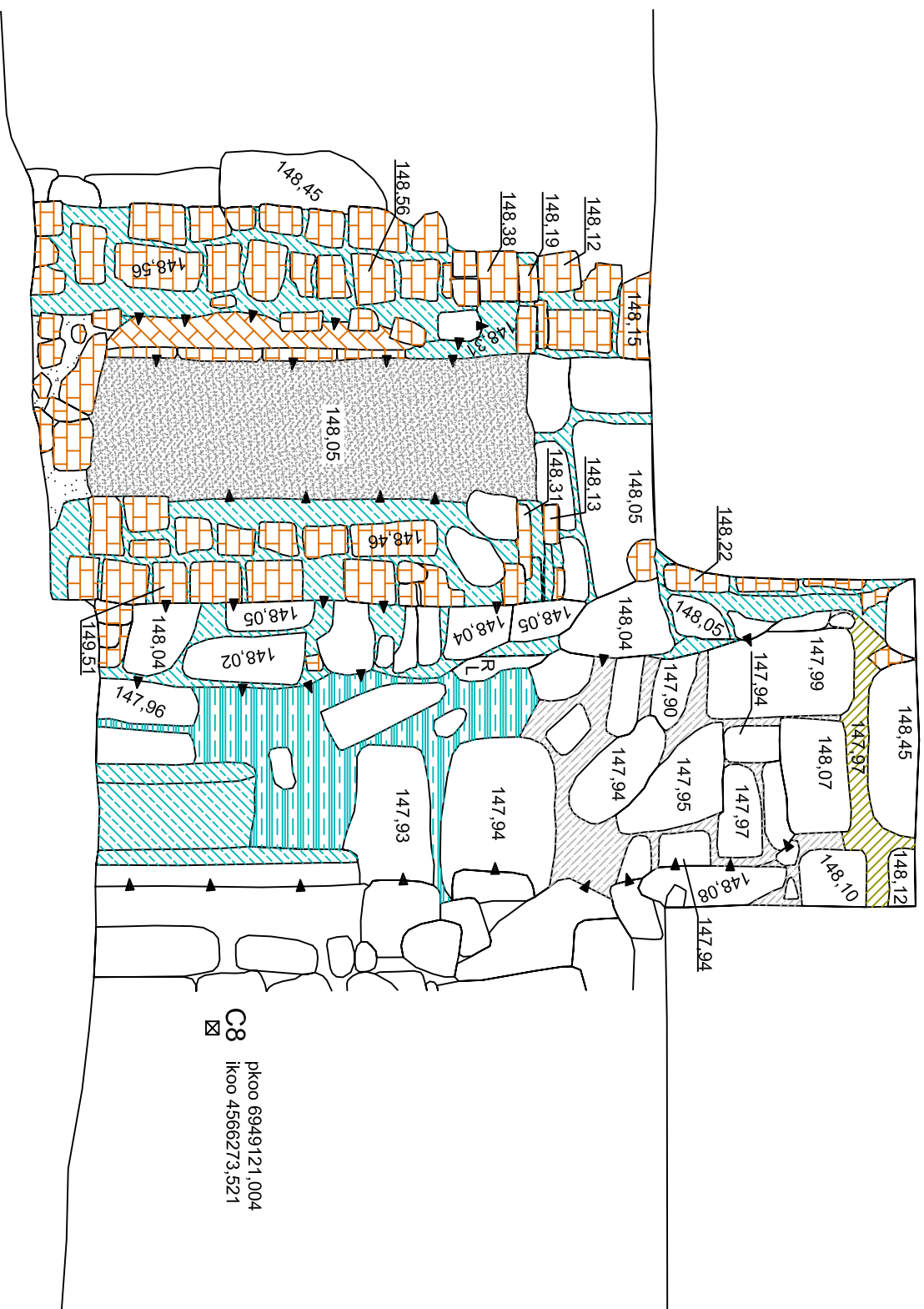
Putkikanavan länsiseinämän edustan profiili, mk 1:25

- Savea, seassa tiiliskiveä
- Vaaleanruskea hiekkatäytemaa
- Kovaksi tallautunut tummanruskea maa
- Punertava tiilensekainen hiekkatäytemaa
- Tumma harmaanruskea liikkamaa
- Purkkukerros
- Vaaleanharmaa savi, seassa kiviä ja tiiliä
- Vaaleanruskea hiekansekainen savi
- Harmaa hieno savensekainen hiekka
- Laasti
- Kivi
- Tiili
- Rautalevy
- Anturan C8 keskikohta
- Jyrkkä reuna

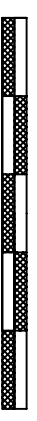
ILOMANTSI		Anturakuoppa C8
Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		Taso ja länsiprofiili
MITTAUSDOKUMENTOINTI		MK 1:20 & 1:25
Andreas Koivisto 2005		MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006		Kartta 20

C8 pko0 6949121,004
 ikoo 4566273,521

- Vaaleanruskea hiekansekainen savi
- Tiilien- ja laastinsekainen purkukerros
- Hauras murentunut tiiliseinä
- Harmaa hieno savensekainen hiekka
- Harmaa hieno savensekainen hiekka
- Kova musta hiltynyt karstakerros
- Laasti
- Tiili
- Kivi
- Rautalevy
- Anturan C8 keskikohta
- Jyrkkä reuna

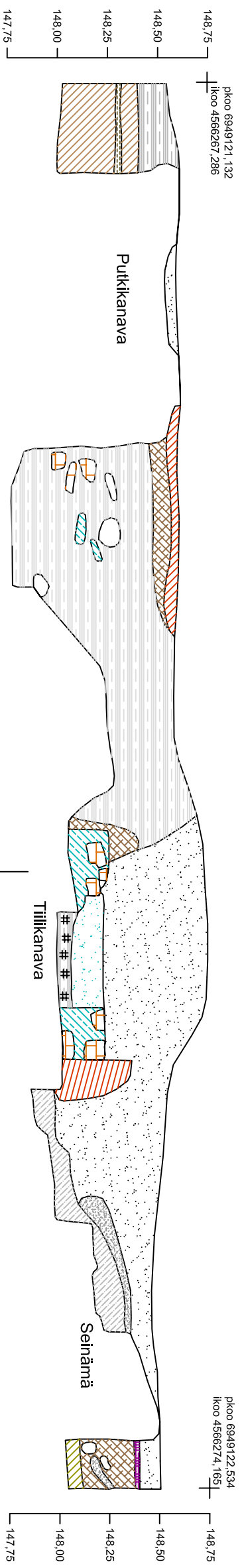
1 m

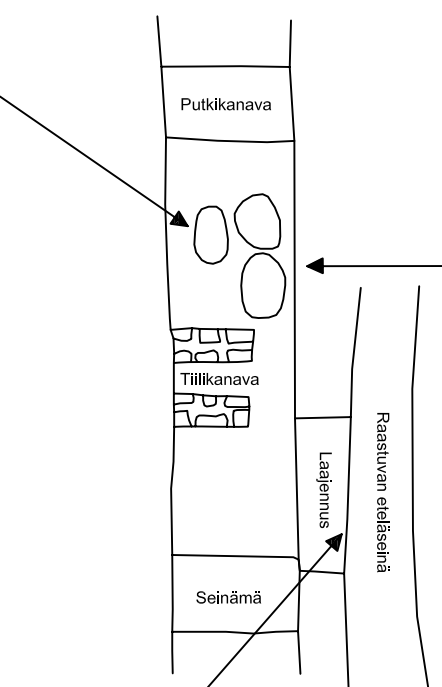
Pohjoinen

ILOMANTSI		Anturakuoppa C8
Möhkön ruukki, Vanha masuuni		Laajennus Tiilikanava esilinkalvettu
V.-P. Suhonen 2005		MK 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI		MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Andreas Koivisto 2005		Kartta 21
Puh: piirt. Andreas Koivisto 2006		

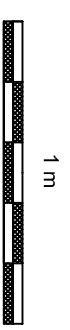
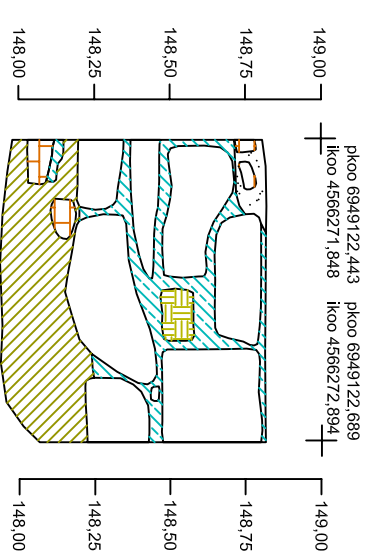
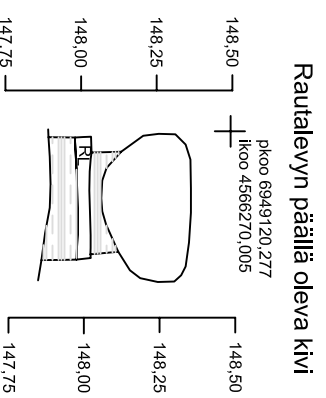
Anturakuopan C8 pohjoisprofiili

- Purkukerros, seassa tiiliä
- Pehmeä mustanvioletti karstakerros
- Hiiltynyt nokkerros
- Tumma harmaanruskea likkamaa
- Vaaleanruskea hiekansekainen savi
- Harmaa hieno savensekainen hiekka
- Punertava tiilensekainen hiekkatäytemaa
- Laastinsekainen purkukerros
- Tumma nokinen savi
- Vaaleanharmaa savi, seassa tiiliä ja kiviä
- Kovaksi tallautunut tummanruskea maa
- Savea, joukossa tiiliskiveä
- Vaaleanruskea hiekkatäytemaa
- Punaruskea hiekkatäytemaa
- Laasti
- Kivi
- Tiili
- Tultitiili
- Rautalevy

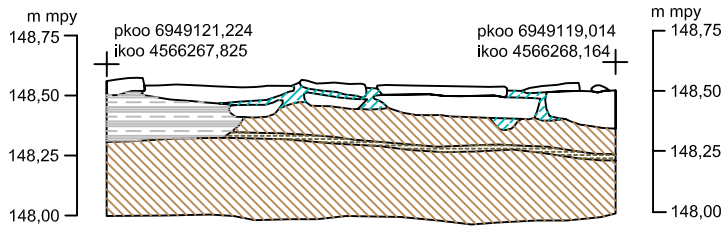

Tiilikkanavan ja seinämän välinen raastuvan eteläseinämän pohjoisprofiili.

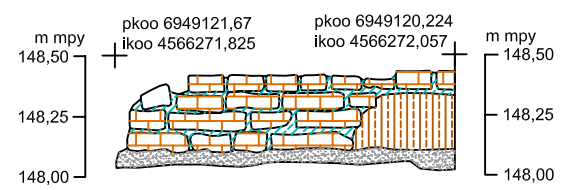

ILOMÄNTSI		Anturakuoppa C8
Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005		
MITTAUSDOKUMENTOINTI		Pohjoisprofiili Rautalevyn päällä olevan kiven pohjoisprofiili
Andreas Koivisto 2005		
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006		MK 1:25
		MUSEOVASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
		Kartta 22

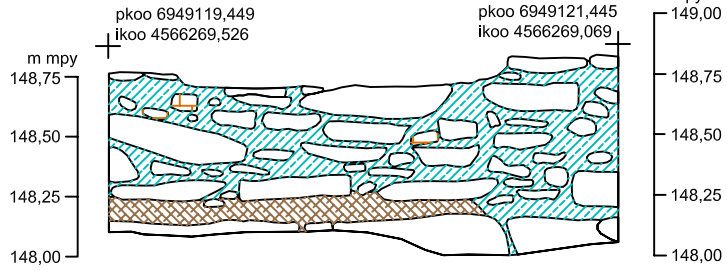
1 Putkikanavan länsiprofiili

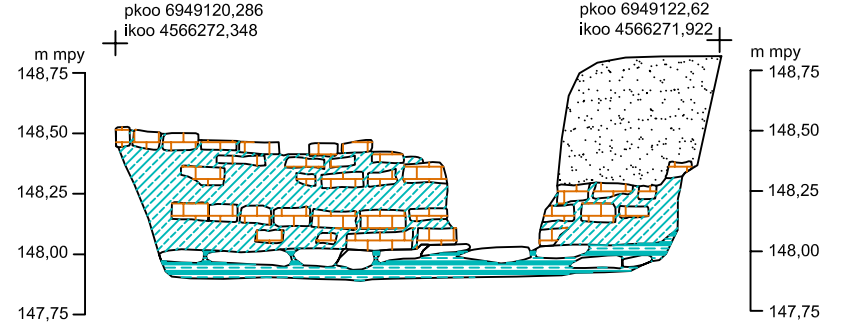
5 Tiilikkanavan itäisen seinämän länsiprofiili

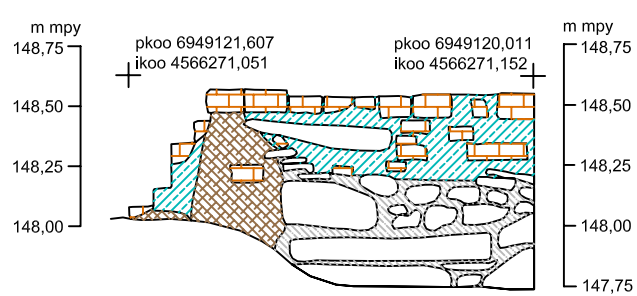
2 Putkikanavan itäprofiili

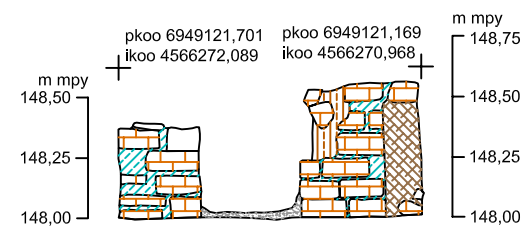
6 Tiilikkanavan itäisen seinämän itäprofiili

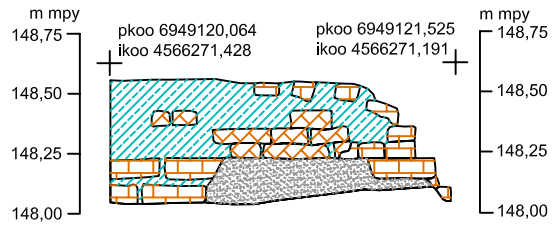
3 Tiilikkanavan läntisen seinämän länsiprofiili

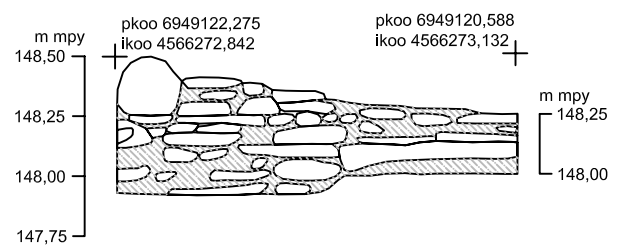
7 Poikkileikkaus tiilikkanavasta pohjoisesta kuvattuna

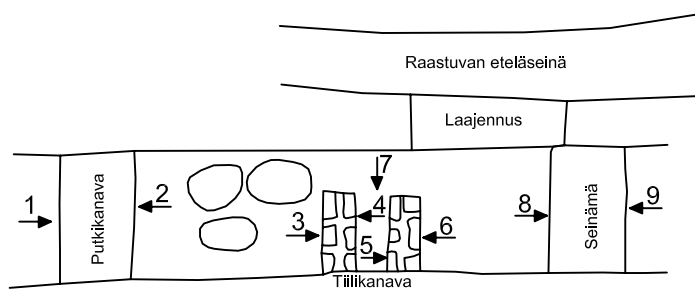
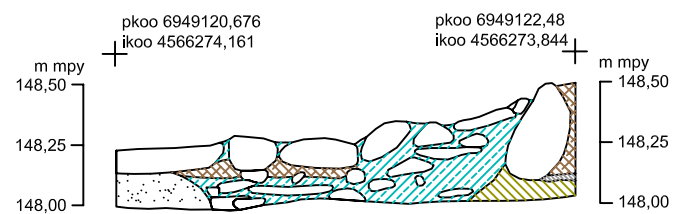
4 Tiilikkanavan läntisen seinämän itäprofiili

8 Seinämän länsiprofiili

9 Seinämän itäprofiili

- Savela, seassa tiiliskiveä
- Vaaleanruskea hiekkatäyte
- Kovaksi tallautunut tummanruskea maa
- Tumma harmaanruskea likamaa
- Harmaa hieno savensekainen hiekka
- Kova musta hiiltynyt karstakerros
- Laastin- ja tiilimurskansekainen maa
- Vaaleanruskea hiekansekainen savi
- Tummanharmaa savensekainen hiekka
- Saven- ja laastinsekainen maa
- Purkumaa
- Laasti
- Kivi
- Tiili

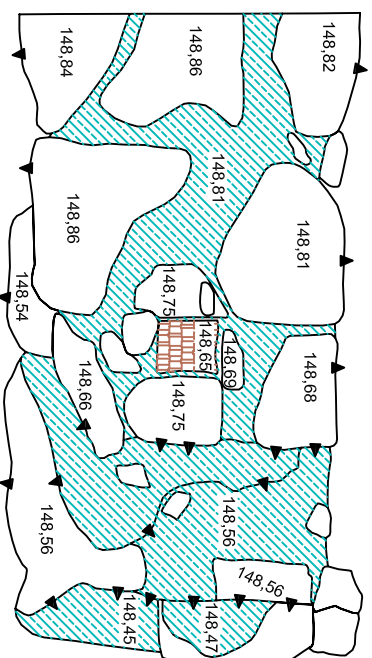
1 m

ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005	Anturakuoppa C8 Rakenteiden profiilit Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2005	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006	Kartta 23

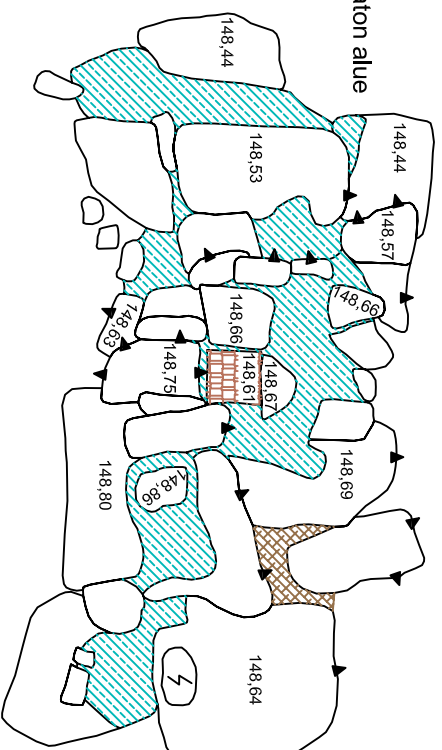
pikoo 6949123.041
koo 456265.912

Kaivamaton alue

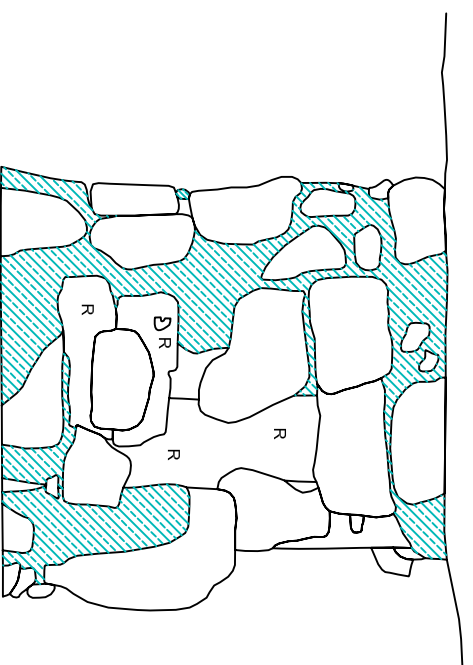

pikoo 6949123.873
koo 456270.84

Kaivamaton alue

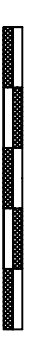
Kaivamaton alue

Putkikanava I

- Tumma harmaaruskea likamaa
- Laasti
- Puupaalu
- Palanut rapautunut kivi
- Jyrkkä reuna

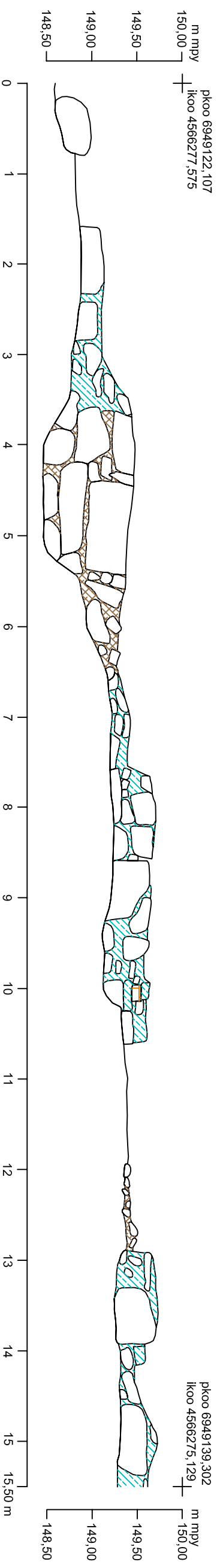
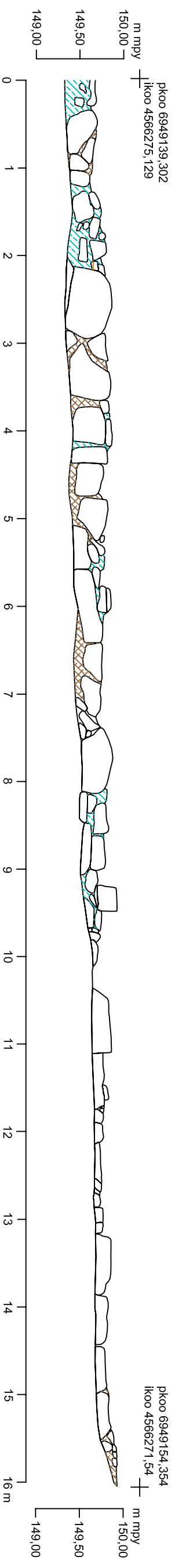
1 m

Pohjoinen

ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005	Raastuvan kivijalan eteläpuoli Putkikanava I:n kohdalla oleva aukko
MITTAUSDOKUMENTTI Andreas Kolvisio 2005	MK 1:20 MUSEOVIRASTO, RAKENUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Andreas Kolvisio 2006	Kartta 24

- Tumma harmaanruskea likamaa
- Laasti
- Kivi
- Tiili

ILOMANTSI Möhkön ruukki, Vanha masuuni V.-P. Suhonen 2005	Raastuvan itäinen kivijalka Mk 1:50
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2005	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2006	Kartta 25